ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

જુલાઇ – 2022 પ્રશ્નબેંક આધારિત મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેની અગત્યની સૂચનાઓ

ધો.09 અને ધો.10 – સામાજિક વિજ્ઞાન અને વિજ્ઞાનનું પ્રશ્નબેંક આધારે પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવાની સૂચનાઓ

(A) ધોરણ-09 અને ધોરણ-10ની મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેના પ્રશ્નપત્રનું સ્વરૂપ

→ વિભાગ – A – એક ગુણના 05 (પાંચ) પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ – A તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ – Aના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ – A તૈયાર કરવાનો રહેશે આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો – પ્રત્યેકના એક ગુણ (વિભાગ – A પાંચ પ્રશ્નો - પાંચ ગુણ)

→ વિભાગ – B – બે ગુણના પાંચ પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ – B તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ – Bના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ – B તૈયાર કરવાનો રહેશે આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો – પ્રત્યેકના બે ગુણ (વિભાગ – B પાંચ પ્રશ્નો - દશ ગુણ)

→ વિભાગ – C – ત્રણ ગુણના બે પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ – C તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ – Cના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ બે પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ – C તૈયાર કરવાનો રહેશે. – પ્રત્યેકના ત્રણ ગુણ (વિભાગ – C બે પ્રશ્નો - છ ગુણ)

→ વિભાગ – D – ચાર ગુણનો એક જ પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ – D તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ – Dના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્ન પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ – D તૈયાર કરવાનો રહેશે. – પ્રત્યેકના ચાર ગુણ (વિભાગ – D એક પ્રશ્ન - ચાર ગુણ)

(B) પ્રશ્નપત્ર પ્રશ્નબેંકમાંથી જ તૈયાર કરવાનું રહેશે. સઘળું પ્રશ્નપત્ર એક જ યુનિટમાંથી તૈયાર ન કરતા માસવાર આયોજનના એકમોને ધ્યાને રાખી પ્રશ્ન પસંદ કરવાનો રહેશે.

(C) પ્રશ્નબેંકમાંથી પસંદ કરેલ પ્રશ્નો વર્ગખંડમાં બોલીને, બ્લેકબોર્ડ પર લખીને કે પ્રિન્ટેડ નકલ સ્વરૂપે શાળા પોતાની અનુકુળતા મુજબ આયોજન કરી શકશે.

(D) અંગ્રેજી અને હિન્દી માધ્યમમાં ભણાવતી શાળાઓ પ્રશ્નબેંકના પ્રશ્નોને પસંદ કરી અનુવાદ કરીને પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવાનો રહેશે. જો કોઇ ભાષાદોષ કે જોડણી ભુલ જણાય તો માધ્યમના પાઠ્યપુસ્તકને જ ધ્યાને રાખવાનું રહેશે.

(E) પ્રશ્નબેંકમાં કોઇ જોડણી, ભાષાદોષ જણાય તો પાઠ્યપુસ્તકને ધ્યાને રાખી સ્થાનિક કક્ષાએ સુધારો કરી શકો છો.

(F) વિષય શિક્ષક દ્વારા તમામ લખેલ ઉત્તરોનું સમયસર મૂલ્યાંકન કરી જો જણાય તો વિદ્યાર્થીનું નિદાનકાર્ય હાથ ધરવાનું આયોજન કરવાનું રહેશે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

ધોરણ – 9

વિજ્ઞાન (જુલાઇ – પ્રશ્નબેંક - 2022-23)

વિભાગ – A (01 ગુણના પ્રશ્નો)

૧. જે વસ્તુ જગ્યા રોકે છે અને દળ ધરાવે છે તેને શું કહેવાય ?

A. દ્રવ્ય **B.** અણુ **C.** પરમાણુઓ **D.** સમાંગમિશ્રણ

૨. તાપમાન વધતાં દ્રવ્યકણોની ગતિ ઉર્જા _______

A. ઘટે **B.** વધે **C.** અચળ રહે **D.** ઘટીને વધે

૩. નીચેનામાંથી ઉર્ધ્વપાતી પદાર્થ કયો છે ?

A. મીઠું **B.** નવસાર **C.** ખાંડ **D.** સૂકો બરફ

૪. જે તાપમાને ઘન પદાર્થ પીગળીને પ્રવાહી સ્વરૂપમાં રૂપાંતરિત થાય છે, તે તાપમાનને તે ઘન પદાર્થનું __________ કહે છે ?

A. ઠાર બિંદુ **B.** ગલનબિંદુ **C.** ઉત્કલનબિંદુ **D.** પીગલનબિંદુ

૫. **460° k** તાપમાનનું સેલ્સિયસ તાપમાન = __________

A. $187\ ^{\circ}C$ **B. $287^{\circ}\ C$** **C. $-187^{\circ}\ C$** **D. $733^{\circ}\ C$**

૬. નીચેના પૈકી કયું દ્રવ્ય ચોક્કસ કદ ધરાવે છે પરંતુ આકાર ધરાવતું નથી

A. કેરોસીન B. ઑક્સિજન C. ચોક D. સ્ટીલ

૭. હવામાં રહેલી પાણીની બાષ્પની માત્રાને શું કહે છે ?

A. ભેજ **B.** તરલતા **C.** બાષ્પીભવન ગુપ્ત ઉષ્મા **D.** ગલન ગુપ્ત ઉષ્મા

૮. **298° K.** તાપમાને પાણીની ભૌતિક અવસ્થા કઈ હશે ?

A. ઘન **B.** પ્રવાહી **C.** વાયુ **D.** બી.ઈ.સી.

૯. ઘરમાં ખોરાક રાંધવા માટે કયા વાયુનો ઉપયોગ થાય છે ?

A. PNG **B. CNG** **C. LPG** **D.** બધા જ

૧૦. બરફનું ગલનબિંદુ કયું છે ?

A. 273.16° K **B. 273.16° C** **C. $0\ ^{\circ}K$** **D. -273.16° K**

માગ્યા મુજબ જવાબ આપો.

૧૧. તાપમાનનો આંતરરાષ્ટ્રીય એકમ કયો છે ?

૧૨. તાપમાન માપવા માટે કયું સાધન વપરાય છે ?

૧૩. પાણીનું ઉત્કલનબિંદુ કેલ્વિનમાં જણાવો.

૧૪. 400° K તાપમાનને અંશ સેલ્સિયસમાં ફેરવો.

૧૫. 625° K તાપમાનને અંશ સેલ્સિયસમાં ફેરવો.

૧૬. 200° C તાપમાનને અંશ કેલ્વિનમાં ફેરવો.

૧૭. -200°C. તાપમાનને અંશ કેલ્વિનમાં ફેરવો.

૧૮. 250° C તાપમાને પાણીની ભૌતિક અવસ્થા કઈ હશે ?

૧૯. બરફનું ગલનબિંદુ સેલ્સિયસમાં જણાવો.

૨૦. LPG નું પૂરું નામ આપો.

૨૧. CNG નું પૂરું નામ આપો.

૨૨. દબાણનો SI એકમ કયો છે ?

નીચેના વિધાનો ખરાં છે કે ખોટા તે જણાવો.

૨૩. મીઠું એ ઉર્ધ્વપાતી પદાર્થ છે.

૨૪. 0° C તાપમાને પાણીના કણોની ઉર્જા બરફના કણોની ઊર્જા કરતા વધુ હોય છે.

૨૫. સપાટીનું ક્ષેત્રફળ ઘટે તેમ બાષ્પીભવનનો દર વધે.

વિભાગ – B (બે ગુણના પ્રશ્નો)

૧. દ્રવ્યના કણોની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.

૨. ઘન અવસ્થાની ચાર લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.

૩. પ્રવાહી અવસ્થાની ચાર લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.

૪. વાયુ અવસ્થાની ચાર લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.

૫. કારણ આપો : વાયુને જે પાત્રમાં રાખવામાં આવે તે સમગ્ર પાત્રને તે પૂરેપૂરી રીતે ભરી દે છે.

૬. બરફ પાણી ઉપર શા માટે તરે છે ?

૭. કાર્બન ડાયોક્સાઈડ (Co_2) વાયુનું ઘન સ્વરૂપ એટલે શું ? ટૂંકમાં સમજાવો.

૮. ગરમીના દિવસોમાં સુતરાઉ કપડાં શા માટે પહેરવા જોઈએ ?

૯. બરફ જેવા ઠંડા પાણીથી ભરેલા ગ્લાસની બહારની સપાટી પર પાણીના ટીપા શાં માટે દેખાય છે ?

૧૦. ઉનાળામાં માટલાનું પાણી શા માટે ઠંડું થાય છે ?

૧૧. પેટ્રોલને આપણી હથેળી પર મૂકવાથી હથેળી ઠંડક શા માટે અનુભવે છે ?

૧૨. ગરમ ચા કપ કરતા રકાબીમાં કાઢીને શા માટે ઝડપથી પી શકાય ?

૧૩. સુતરાઉ કપડાને ઇસ્ત્રી કરતાં પહેલા પાણી શા માટે છાંટવામાં આવે છે ?

૧૪. આયોડાઈડ મીઠાને કેમ હવાચુસ્ત ડબ્બામાં રાખવામાં આવે છે ?

૧૫. દ્રવ્યના કણો સતત ગતિશીલ હોય છે. – સમજાવો.

<u>વિભાગ – C (03 ગુણના પ્રશ્નો)</u>

૧. દ્રવ્ય પોતાની અવસ્થા કેવી રીતે બદલી શકે છે ?

૨. મોહન તેના ઘરના બેડરૂમમાંથી તેના રસોડામાં બનતી રસોઈની માહિતી મેળવી શકે છે ? કારણ આપી સમજાવો.

૩. સીતાબેન રસોડામાં શીરો બનાવી રહ્યા છે, તેની ખબર બહાર બેઠેલા ગીતાબેનને પડે છે. ગીતાબેનને શીરો બને છે, તેની ખબર કેવી રીતે પડી ? તમારા શબ્દોમાં જવાબ આપો.

૪. તફાવત આપો. આદિકોષકેન્દ્રીય કોષ – સુકોષકેન્દ્રીય કોષ

૫. તફાવત આપો. પ્રાણીકોષ – વનસ્પતિકોષ

૬. નીચેના વૈજ્ઞાનિકોનો જીવ વિજ્ઞાનમાં ફાળો જણાવો. (કોઇપણ એક)

(1) રોબર્ટ હૂક (2) વિર્શોવ

૭. વૈજ્ઞાનિક સમજૂતી આપો:- કણાભસૂત્ર કોષનું ઉર્જાઘર કહે છે.

૮. વૈજ્ઞાનિક સમજૂતી આપો:- લાયસોઝોમ એ આત્મઘાતી અંગિકા છે.

૯. જે તાપમાને ઘન પદાર્થ પીગળીને પ્રવાહી સ્વરૂપમાં રૂપાંતરિત થાય છે, તે તાપમાનને તે પદાર્થનું ઉત્કલનબિંદુ કહે છે. – સમજાવો.

૧૦. કોષ શા માટે પાયાનું બંધારણીય આયોજન ધરાવે છે ? આ આયોજન કોષોને શામાં મદદરૂપ થાય છે ?

<u>વિભાગ – D (04 ગુણના પ્રશ્નો)</u>

૧. ઉર્ધ્વપાતન એટલે શું ? નવસાર (NH_4CL)ના ઉદાહરણ દ્વારા પ્રયોગાત્મક રીતે સમજાવી તેનું તારણ કાઢો.

૨. બાષ્પીભવન એટલે શું ? બાષ્પીભવનને અસર કરતા પરિબળો સમજાવો ?

૩. શા માટે કોષ સજીવનો બંધારણીય તેમજ ક્રિયાત્મક એકમ કહે છે ?

૪. સમજૂતી આપો.:- રિબોઝોમ્સ

૫. સમજૂતી આપો.:- કોષદીવાલ

Std – 09

Science (English Medium) (July – Answerbank - 2022-23)

Section - A (01 Mark Question)

1) What is the substance called which has mass and occupies space ?

(A) Matter (B) Atom (C) Molecule (D) Mixture

2) As temperature cises, kinetic energy of particles of matter ....

(A) decreases (B) increases (C) remains constant (D)increases after decrease

3) Which of the following is a sublime ?

(A) Salt (B) Ammonium chloride (C) Sugar (D) Dry ice

4) The temperature at which solid substance melt and converted into liquid, that temperature is called .... of solid substance.

(A) Frezing point (B) Melting point (C) Boiling point (D) None of these

5) 460 K temperature into Celsius temperature = _______

(A) 1870C (B) 2870C (C) -1870C (D) 7330C

6) Which of the following has definite volume but not definite shape ?

(A) Kerosene (B) Oxygen (C) Chalk (D) Steel

7) What is the amount of water vapours present in are called ?

(A) Humidity (B) Liquidity

(C) Latent heat of Vapourasation (D) Latent heat of fusion

8) What is the physical state of water at 298 K ?

(A) Solid (B) Liquid (C) gas (D) B.E.C.

9) Which gas is used for cooking food at home ?

(A) PNG (B) CNG (C) LPG (D) All of them

10) What is the melting point of ice ?

(A) 273.16^{o} K (B) 273.16^{o} C (C) 0 ^{o}K (D) -273.16^{o} K

Answer the following as directed :

11) What is the SI unit of temperature ?
12) Which device is used to measure the temperature ?
13) Write the boiling point of water in Kelvin.

14) Convert 400° K temperature to Celsius scale.

15) Convert 625° K temperature to Celsius scale.

16) Convert 200° C temperature to the Kelvin scale.

17) Convert - 200° C temperature to the Kelvin scale.

18) What is the physical state of water at 250° C ?

19) Write the melting point of ice in Celsius scale.

20) Write the full form of LPG.

21) Write the full form of CNG.

22) What is the SI unit of pressure ?

Write whether the following statements are true or false.

23) Common salt is a sublime.

24) Kinetic energy of particles of ice is more that kinetic energy of particles of water at 0° C.

25) The rate of evaporation increases as the surface area decreases.

Section-B (2 Marks Questions)

1) Write the characteristics of particles of matter.
2) Write four properties of solid state.
3) Write four properties of liquid state.
4) Write four properties of gaseous state.
5) Give reason – A gas fills completely the vessel in which it is kept.
6) Why does ice float on water ?
7) What is solid carbon dioxide (CO_2) ? Explain in short.
8) Why should we were cotton clothes during summer ?
9) Why are water droplets seen on the outer surface of a glass containing very cold water ?
10) Why does water kept in an earthen pot become cool in summer ?
11) Why does out palm feel cold when we put some petrol on it ?
12) Why are we able to sip hot tea faster from a saucer rather than a cup ?
13) Why is water sprinkled on cotton clothes before ironing them ?
14) Why is iodised salt kept in air tight container ?
15) Particles of matter are continuous moving. – Explain

[Section-C] (3 Marks Questions)

1) How can matter change its State ?
2) Mohan comes to know from bedroom that what is being cooked in the kitchen. Explain with reason.
3) Sitaben is making halwa in the kitchen.
   Gitaben who is outside comes to know about it.
   How does Gitaben come to know about it? Write in your own words.
4) Differentiate between – Prokaryotic cell and Eukaryotic cell
5) Differentiate between – Plant cell And Animal cell
6) Write the Contribution of the following Scientists in the Field of Biology (any one)
   1) Robert Hooke 2) Virchow
7) Give Reasons – Mitochondria is called as the powerhouse of the cell.

8) Give Reasons – Lysosomes are called sucide bags.
9) The Temperature at Which Solid substance melts and Convert in Liquid is called as melting point- Explain
10) Why is the cell called the structural And Functional Unit of life ? How is this helpful for an organism?

[Section-D] (4 Marks Questions)

1) What is sublimation ? Explain the experiment showing sublimation of ammonium Chloride Write Conclusion of the experiment.
2) What is Evaporation ? What are the Factors affecting evaporation ? Explain them.
3) Why is the cell called the structural and Functional unit of life ?
4) Explain – Ribosomes
5) Explain – Cell wall

<u>ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર</u>

<u>જુલાઇ – 2022 પ્રશ્નબેંક આધારિત મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેની અગત્યની સૂચનાઓ</u>

<u>ધો.09 અને ધો.10 – સામાજિક વિજ્ઞાન અને વિજ્ઞાનનું પ્રશ્નબેંક આધારે પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવાની સૂચનાઓ</u>

(A) <u>ધોરણ-09 અને ધોરણ-10ની મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેના પ્રશ્નપત્રનું સ્વરૂપ</u>

→ વિભાગ – A – એક ગુણના 05 (પાંચ) પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ – A તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ – Aના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ – A તૈયાર કરવાનો રહેશે આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો – પ્રત્યેકના એક ગુણ (વિભાગ – A પાંચ પ્રશ્નો - પાંચ ગુણ)

→ વિભાગ – B – બે ગુણના પાંચ પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ – B તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ – Bના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ – B તૈયાર કરવાનો રહેશે આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો – પ્રત્યેકના બે ગુણ (વિભાગ – B પાંચ પ્રશ્નો - દશ ગુણ)

→ વિભાગ – C – ત્રણ ગુણના બે પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ – C તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ – Cના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ બે પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ – C તૈયાર કરવાનો રહેશે. – પ્રત્યેકના ત્રણ ગુણ (વિભાગ – C બે પ્રશ્નો - છ ગુણ)

→ વિભાગ – D – ચાર ગુણનો એક જ પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ – D તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ – Dના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્ન પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ – D તૈયાર કરવાનો રહેશે. – પ્રત્યેકના ચાર ગુણ (વિભાગ – D એક પ્રશ્ન - ચાર ગુણ)

(B) પ્રશ્નપત્ર પ્રશ્નબેંકમાંથી જ તૈયાર કરવાનું રહેશે. સઘળું પ્રશ્નપત્ર એક જ યુનિટમાંથી તૈયાર ન કરતા માસવાર આયોજનના એકમોને ધ્યાને રાખી પ્રશ્ન પસંદ કરવાનો રહેશે.

(C) પ્રશ્નબેંકમાંથી પસંદ કરેલ પ્રશ્નો વર્ગખંડમાં બોલીને, બ્લેકબોર્ડ પર લખીને કે પ્રિન્ટેડ નકલ સ્વરૂપે શાળા પોતાની અનુકુળતા મુજબ આયોજન કરી શકશે.

(D) અંગ્રેજી અને હિન્દી માધ્યમમાં ભણાવતી શાળાઓ પ્રશ્નબેંકના પ્રશ્નોને પસંદ કરી અનુવાદ કરીને પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવાનો રહેશે. જો કોઇ ભાષાદોષ કે જોડણી ભુલ જણાય તો માધ્યમના પાઠ્યપુસ્તકને જ ધ્યાને રાખવાનું રહેશે.

(E) પ્રશ્નબેંકમાં કોઇ જોડણી, ભાષાદોષ જણાય તો પાઠ્યપુસ્તકને ધ્યાને રાખી સ્થાનિક કક્ષાએ સુધારો કરી શકો છો.

(F) વિષય શિક્ષક દ્વારા તમામ લખેલ ઉત્તરોનું સમયસર મૂલ્યાંકન કરી જો જણાય તો વિદ્યાર્થીનું નિદાનકાર્ય હાથ ધરવાનું આયોજન કરવાનું રહેશે.

<u>ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર</u>

ધોરણ – 9

સામાજિક વિજ્ઞાન (જુલાઇ – પ્રશ્નબેંક - 2022-23)

વિભાગ – A (01 ગુણના પ્રશ્નો)

1. <u>જોડકાં</u>

1. ઇ.સ. 1492 – અમેરિકા ખંડની શોધ કરી
2. ઇ.સ. 1498 – વાસ્કો – દ – ગામાએ ભારત આવવાનો જળમાર્ગની શોધ
3. ઇ.સ. 1914 – પ્રથમ વિશ્વનો પ્રારંભ
4. અફીણ વિગ્રહો – ઇંગ્લેન્ડ અને ચીન વચ્ચે થયા
5. ખરડા સમિતિના અધ્યક્ષ – ડૉ. ભીમરાવ આંબેડકર
6. ઉપલું ગૃહ – રાજ્યસભા

<u>ખાલી જગ્યાઓ</u>

1. ઇસ્ટ ઇન્ડિયા કંપનીની સ્થાપના ઇ.સ. .... વર્ષમાં થઇ હતી.
   (1600, 1668, 1675)
2. ભારતમાં જાહેર બાંધકામ ખાતાની સ્થાપના ....ના સમયમાં થઇ હતી.
   (વિલિયમ બેન્ટિંગ, વેલેસ્લી, ડેલહાઉસી)
3. પંદરમી સદીના અંત ભાગમાં આફ્રિકાના દક્ષિણ ભાગમાં સૌપ્રથમ .... પ્રજાએ સંસ્થાન સ્થાપ્યું હતું.
   (ડચ, ડેનિસ, ફિરંગી)
4. .... ની સંધિ જ પ્રથમ વિશ્વયુદ્ધનું મુખ્ય કારણ બની હતી.
   (વર્સેલ્સ, ફ્રેન્ક ફર્ટ, ગુપ્ત જૂથબંધી)
5. .... એ દેશનો પાયાનો અને મહત્વનો દસ્તાવેજ છે.
   (સંસદ, લોકસભા, બંધારણ)
6. સંઘ યાદીમાં .... વિષયોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.
   (66, 97, 46)

<u>ખરાં કે ખોટા</u>

7. પોર્ટુગલના રાજા પ્રિન્સ હેનરીની પ્રેરણા, પ્રોત્સાહન અને આર્થિક મદદથી સાહસવીરોએ નવા જળમાર્ગની શોધના પ્રયત્નો આદર્યા હતા.
8. ડેલહાઉસી ભારતનો પ્રથમ ગર્વનર જનરલ બન્યો.
9. ટ્રિટસ્કે જેવા જર્મન લેખકોએ સિદ્ધાંત પ્રચલિત કર્યો કે, ?”શક્તિમાનને જ જીવવાનો હક છે.
10. ડુમા (DUMA) એ સ્પેનની ધારાસભા છે.
11. 26મી નવેમ્બર, 1949ના રોજ બંધારણ સભામાં બંધારણ સર્વાનુમતે પસાર થયું.
12. લોકસભા એ કાયમી ગૃહ છે.

એક – બે શબ્દોમાં જવાબ લખો

13. કયા મુઘલ બાદશાહે ઇસ્ટ ઇન્ડિયા કંપનીને વેપાર કરવાનો પરવાનો આપ્યો હતો ?

14. 'મૈસુરના વાઘ' તરીકે કોણ જાણીતું છે ?

15. કયા જર્મન લેખકે યુદ્ધને 'પવિત્ર કાર્ય' ગણાવ્યું હતું ?

16. વર્સેલ્સની સંધિ કયા દેશમાં થઇ હતી ?

17. બંધારણ સભામાં કઇ મહિલાઓ પ્રતિનિધિ હતી ?

18. રાજ્યસભાના સભ્યનો સમયગાળો કેટલા વર્ષનો હોય છે ?

યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ લખો.

19. ભારતમાં પ્રથમ ગર્વનર જનરલ તરીકે કોણ હતા ?

(A) વૉરન હેસ્ટિંગ (B) વેલેસ્લી

(C) ડેલહાઉસી (D) કેનીંગ

20. અંગ્રેજોએ ત્રીજો મૈસુર વિગ્રહ કોની સાથે કર્યો ?

(A) ટીપુ સુલતાન (B) મરાઠા

(C) નિઝામ (D) હૈદરઅલી

21. ફ્રેન્કફર્ટની સંધિમાં ફ્રાન્સે કયા પ્રદેશો ગુમાવ્યા હતા ?

(A) ડેન્ઝિંગ પ્રદેશો (B) આલ્સેસ અને લોરેન્સના પ્રદેશો

(C) પશ્ચિમ રશિયાના પ્રદેશો (D) ઇંગ્લેન્ડના પ્રદેશો

22. બંધારણ સભામાં કુલ કેટલા સભ્યો હતા ?

(A) 389 (B)545 (C)250 (D)166

23. ભારત પ્રજાસત્તાક રાજ્ય છે કારણ કે ...

(A) તે સાર્વભૌમ રાજ્ય છે (B) તે લોકશાહી રાજ્ય છે

(C) રાજ્યના વડાને નિશ્ચિત મુદ્દત માટે ચૂંટવામાં આવે છે

(D) પ્રજાને ધાર્મિક સ્વતંત્રતા છે

24. પ્રથમ વિશ્વયુદ્ધને અંતે કઇ સંધિ કરવામાં આવી ?

(A) વર્સેલ્સની સંધિ (B) ગુપ્તસંધિ

(C) લેટર્નની સંધિ (D) ફ્રેન્કફર્ટની સંધિ

વિભાગ-B

* **માગ્યા મુજબના જવાબના પ્રશ્નો (દરેકના 02 ગુણ)**

1. યુરોપિયન પ્રજાને ભારત આવવાનો જળમાર્ગ શોધવાની ફરજ પડી – વિધાન સમજાવો.
2. ઇ.સ. 1453માં કોન્સ્ટેન્ટિનોપલનું પતન થયું. તેની યુરોપવાસીઓ પર શી અસર થઇ ?
3. ભારતની કઇ – કઇ ચીજવસ્તુઓની યુરોપના બજારમાં માંગ રહેતી હતી ?
4. વેલેસ્લીની સહાયકારી યોજનાની મુખ્ય શરતો કઇ – કઇ હતી ?
5. વિશ્વમાં ભૌગોલિક સંશોધનોના યુગનો પ્રારંભ કેવી રીતે થયો ?
6. વેલેસ્લીની સહાયકારી યોજના એક મીઠા ઝેર સમાન હતી સમજાવો.
7. ડેલહાઉસીએ કયા – કયા સુધારાવાદી કાર્યો કર્યા ?
8. ડેલહાઉસીએ ખાલસાનીતિ અંતર્ગત કયાં – કયાં રાજ્યો ખાલસા કર્યા ?
9. વિલિયમ બેન્ટિક ‘ઉદાર ગર્વનર જનરલ’ તરીકે ઓળખાય છે. – કારણ આપો.
10. સંસ્થાનવાદ એટલે શું ?
11. સામ્રાજ્યવાદ એટલે શું ?
12. ‘અફીણ વિગ્રહો’ કયાં – ક્યાં રાષ્ટ્રો વચ્ચે થયાં ? તેનું શું પરિણામ આવ્યું ?
13. ફ્રેન્કફર્ટની સંધિ જ પ્રથમ વિશ્વયુદ્ધનું કારણ બની – સમજાવો.
14. પ્રથમ વિશ્વયુદ્ધનું તાત્કાલિક કારણ કયું હતું ?
15. 22મી જાન્યુઆરી, 1905ના દિવસને ‘લોહિયાળ રવિવાર’ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. – કારણ આપો.
16. પ્રથમ વિશ્વયુદ્ધ પછી રાષ્ટ્રસંઘની સ્થાપના કરવામાં આવી – કારણ આપો.
17. રાષ્ટ્રસંઘના ઉદ્દેશ્યો જણાવો.
18. યુરોપમાં હવે ‘યુદ્ધ એ જ કલ્યાણ’ નીતિએ જોર કેમ પકડ્યું ? સમજાવો.
19. પારિભાષિક શબ્દોનો અર્થ સમજાવો. (દરેકનો 01 ગુણ)
    1. બેવડું નાગરિકત્વ
    2. સંસદીય પદ્ધતિ
20. પારિભાષિક શબ્દોનો અર્થ સમજાવો. (દરેકનો 01 ગુણ)
    1. જવાબદાર સરકાર
    2. શેષ સત્તા
21. આમુખ ભારતીય બંધારણને અર્ક છે – કારણ આપો.
22. ભારતના આમુખમાં કયા આદર્શો જણાવવામાં આવ્યા છે ?
23. સાર્વત્રિક પુખ્તવય મતાધિકાર કોને કહેવાય ?
24. આમુખ એ હોકાયંત્રની ગરજ સારે છે – કારણ આપો.
25. ભારત એ બિનસાંપ્રદાયિક રાજ્ય છે – કારણ આપો.

વિભાગ – C

<u>પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો</u> (દરેકના 03 ગુણ)

1. ભારતમાં યુરોપીય પ્રજાએ કયાં – કયાં સ્થળોએ વસાહતો વેપારી કોઠીઓ સ્થાપી?
2. ડેલહાઉસીએ કંપનીનો રાજ્ય વિસ્તાર વધારવા જીત-જપ્તી અને ખાલસાનીતિ અપનાવી હતી – સમજાવો.
3. કંપની શાસનની સામાજિક અસરો જણાવો.
4. પ્લાસીનું યુદ્ધ – 1757
5. બક્સરનું યુદ્ધ – 1764
6. કંપનીના શાસનનો વિકાસ કયા ગવર્નર જનરલના સમયગાળામાં વધુ થયો ?
7. પ્રશ્ચિમ યુરોપ, એશિયા અને આફ્રિકામાં સંસ્થાનો સ્થાપવાની પ્રક્રિયા વર્ણવો.
8. વર્સેલ્સની સંધિ - 1919
9. રશિયન ક્રાંતિ – 1917
10. પ્રથમ વિશ્વયુદ્ધનાં પરિણામો લખો
11. પ્રથમ વિશ્વયુદ્ધનો ઘટનાક્રમ જણાવો.
12. નીચે આપેલા પારિભાષિક શબ્દોનો અર્થ (દરેકનો 01 ગુણ)
    1. કેન્દ્ર યાદી
    2. રાજ્ય યાદી
    3. સંયુક્ત યાદી
13. બંધારણમાં સુધારાની જોગવાઇ સ્પષ્ટ કરો.
14. નીચે આપેલા શબ્દોનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો. (દરેકનો 01 ગુણ)
    1. લોકશાહી
    2. સમાજવાદ
    3. બંધારણ
15. આમુખનું મહત્વ સમજાવો.
16. ભારતના બંધારણમાં સમવાયી અને એકતંત્રી બંનેનો સમન્વય છે. – કારણ આપો.
17. સંસદીય પદ્ધતિની સરકારના લક્ષણો જણાવો.
18. સંઘ અને રાજ્યો વચ્ચે કાર્યો અને સત્તાની વહેંચણી વિશે સંક્ષેપમાં ચર્ચા કરો.

વિભાગ – D

* **<u>પ્રશ્નોના સવિસ્તાર જવાબના પ્રશ્નો</u>**

1. કંપની શાસનની ભારત પર થયેલી આર્થિક અસરો
2. પ્રથમ વિશ્વયુદ્ધ માટે જવાબદાર પરિબળો જણાવો.
3. આમુખના આધારસ્તંભો કેટલા છે ? તેની માહિતી આપો.
4. ભારતના બંધારણના મુખ્ય લક્ષણો વર્ણવો.
5. બંધારણના વિશિષ્ટ લક્ષણો પૈકી દ્વિગૃહી સંસદીય

Gujarat secondary and higher secondary education board, Gandhinagar.

Standard – 9th

Social science (July – Question bank -2022-23)

SECTION – A (01 weightage)

1. **MATCH THE FOLLOWING:**
   A. 1492 – Discovery of America.
   B. 1498 – Vasco-D-Gama discovered sea route to India.
   C. 1914 – Beginning of First World War.
   D. Opium war happened – between England and China.
   E. Drafting committee Chairman ---- Dr.Bhimrao Ambedkar.
   F. Upper house ---- Rajya Sabha.

Fill in the blank:

Q2.

1. East India Company was established in ______ year.

   (1600,1668, 1675)
2. During ____ rule Public works department was established in India.
   (William Bentinck, Wellesley, Dalhousie)

3. During the last phase of 15th century ________ people established first colony in southern part of Africa.
   (Dutch, Danish, British)

4._____ treaty was the main cause of First World War.

(Versailles , Frankfurt treaty ,secret treaty)

5. ________ is the main document of countries foundation.

(Parliament, loksabha, constitution)

6. _____ subjects are included in the union list .
(66, 97, 46)

** WRITE TRUE OR FALSE :

7. The motivation and financial support of prince Henry of Portugal helped the brave navigators to discover sea routes.
8. Dalhousie was the first Governor General of India.
9. German writer Trotsky had spread the slogan like “Mighty has the right to live”.
10. Duma is the legislative assembly of Spain.
11. Our constitution was unanimously enforced in constituent assembly on 26th November 1949.
12. Loksabha is the permanent house.

<u> ANSWER THE FOLLOWING IN ONE OR TWO SENTENCE:</u>**

13. Which Mughal emperor had given the permission to the East India company to establish trade centers in INDIA?

14. Who is known as the" Tiger of Mysore"?

15. Which German writer considered War is a "sacred work".

16. The treaty of Versailles was held between which countries?

17. Who were the women representatives to constituent assembly?

18. What is tenure of members of Rajyasabha?

<u>CHOOSE THE RIGHT OPTION AND ANSWER THE FOLLOWING QUESTIONS:</u>**

19. Who was the first Governor General of British India?

A. Warren hastings B. Wellesley C. Dalhousie D. Canning

20. Who fought the third Mysore battle?

A. Tipu sultan B. Maratha C. Nizam D. Haidarali

21. Which places of France were lost in Treaty of Frankfurt?

A .parts of Dunging **B**. Alsace and Laurence. **C**. parts of western Russia. **D**. Parts of England.

22. How many members were there in constituent assembly?

A.389 **B.** 545 **C.** 250 **D**. 166.

23. India is a democratic state because ______

A. It is a sovereign state.

B. It is a republic

C. Head of the state is elected for a certain time period.

D. There is freedom to religion.

24. Which treaties are made by the end of the First World War .

A. Treaty of Versailles **B**. Lantern Treaty **C**. secret treaty**. D**. Frankfurt treaty.

<u>SECTION –B</u>

<u> ANSWER THE FOLLOWING AS REQUIRED (each question carries 02marks):</u>**

1. Europeans felt the need to discover sea route to India. Explain the statement.

2. What was the impact of the downfall of Constantinople on Europeans in 1453 AD?

3. Which Indian goods were in demand in European market?

4. What were the terms and conditions of Wellesley's welfare schemes?

5. How did the era of Geographical discovery start in the world?

6. Wellesley's welfare schemes were like" sweet poison". Explain.

7. What were the set of reforms done by Dalhousie?

8. Which states went under British rule under Dalhousie's Doctrine of lapse?

9. William Bentinck was popular as liberal Governor. Explain the statement.

10. What is instutionalism?

11. What is imperialism?

12. Opium war held between which countries? What were its results?

13. The treaty of Frankfurt became the cause of First World War. Explain the statement.

14. What were the immediate causes of First World War.?

15. 22nd January 1905 is known as 'Bloody Sunday'. Give reason.

16. League of Nations was established after First World War. Give reason.
17. Write the objectives of League of Nations.
18. The policy of "War is Welfare" took root in Europe. Give reason.

19. Explain the meaning of given words:

(Each word carries one mark)
1. Dual citizenship.
2. Parliamentary system.

20. Explain the following words;

1. Responsible government.
2. Residuary power.

21. Preamble is the extract of our constitution. Explain.

22. What are the fundamental duties mentioned in the preamble of constitution?

23. What is universal adult suffrage?

24. Preamble serves as compass for democracy. Give reason.

25. India is a secular state. Explain.

SECTION – C

****ANSWER THE FOLLOWING QUESTIONS POINT WISE:**

(Each question carries 3 marks)
1. In which parts of India Europeans established their trade posts?
2. Dalhousie adopted the doctrine of lapse and the policy of annexation to expand the British rule in India. Explain.
3. Write the social impact of company rule in India.
4. Write a short note on battle of Plassey 1757.
5. Write brief information on Buxar war 1764.
6. During the time of which Governor General the company rule in India expanded the most?
7. Explain the process of establishment of colonies in Western Europe, Asia, and Africa.
8. Write a note on the Treaty of Versailles.
9. Write a short note on Russian revolt 1917.
10. Mention the effects of First World War.
11. Write a short note on the events of First World War.
12. Give the meaning of the following terms:
    1. Union list.
    2. State list.
    3. Concurrent list.
13. Write the provisions for constitutional Amendments.
14. Explain the meaning of the given words :
    1. Democratic
    2. Socialistic
    3. Constitution

15. Write the importance of preamble of the constitution.

16. Indian constitution is inclusion of federal unitary. Explain.
17. Write the features of Parliamentary democracy.
18. Explain the division of powers among three different lists mentioned in the constitution.

SECTION – D

**** ANSWER THE QUESTIONS IN DETAIL:**

1. Write the economic impact of company rule in India.
2. Write the factors responsible for First World War.
3. Give detailed information on the pillars of preamble.
4. Describe the features of constitution of India.
5. One of the distinguished features of Indian constitution is its dual house system. Explain.

FINAL \SOCIALSCIENCE STD- 9.DOC.

गुजरात माध्यमिक और उच्च माध्यमिक शिक्षा बोर्ड, गांधीनगर

कक्षा - 9वीं

सामाजिक विज्ञान (जुलाई - प्रश्न बैंक - 2022-23)

विभाग- A

जोड़े बनाइए: (01 अंक के प्रश्न)

1) 1492 - अमेरिका की खोज हुई
2) 1498 - वास्को डी गामा ने भारत के लिए जलमार्ग की खोज की
3) 1914 - प्रथम विश्व युद्ध शुरू हुआ
4) अफीम युद्ध - इंग्लैंड और चीन के बीच हुआ
5) विधेयक समिति के अध्यक्ष – डॉ. भीमराव अम्बेडकर
6) उच्च सदन - राज्य सभा

रिक्त स्थान

1) ईस्ट इंडिया कंपनी की स्थापना वर्ष ……………… में हुई थी।
(1600, 1668, 1675)

2) भारत में लोक निर्माण विभाग की स्थापना …………… के समय में हुई थी।
(विलियम बैंटिक, वेलेस्ली, डलहौजी)

3) पंद्रहवीं शताब्दी के अंत में अफ्रीका के दक्षिणी भाग को सबसे पहले .... लोगों ने बसाया था। (डच, दानिश, फिरंगी)

4) प्रथम विश्व युद्ध का मुख्य कारण .... की संधि थी।
(वर्सेलिस, फ्रैंक फर्ट, गुप्त गुट)

5) .... देश का जीवंत और मूलभूत दस्तावेज है।
(संसद, लोकसभा, संविधान)

6) संघ सूची में ………विषय शामिल हैं। (66, 97, 46)

सही या गलत

7. पुर्तगाल के राजा, प्रिंस हेनरी की प्रेरणा, प्रोत्साहन और आर्थिक सहायता से, साहसियों ने नए जलमार्गों की खोज प्रयास शुरु किया।

8. डलहौजी भारत के पहले गवर्नर जनरल बने।

9. ट्रिट्स्के जैसे जर्मन लेखकों ने इस सिद्धांत को लोकप्रिय बनाया कि, "केवल शक्तिशाली लोगों को जीने का अधिकार है।"

10. ड्यूमा (DUMA) स्पेन की विधायिका है।

11. 26 नवंबर, 1949 को संविधान सभा द्वारा सर्वसम्मति से संविधान पारित किया गया था।

12. लोकसभा स्थायी सदन है।

एक या दो शब्दों में उत्तर दीजिए।

13. किस मुगल सम्राट ने ईस्ट इंडिया कंपनी को व्यापार करने की अनुमति दी थी?

14. 'मैसूर का बाघ' किसे कहा जाता है?

15. किस जर्मन लेखक ने युद्ध को 'पवित्र कार्य' कहा था?

16. वर्सेल्स की संधि किस देश में हुई थी?

17. संविधान सभा में प्रतिनिधि के रूप में कौन-कौन सी महिला विशेषज्ञ थीं?

18. राज्यसभा सदस्य का कार्यकाल कितने वर्ष का होता है?

सही विकल्प का चयन करें और उत्तर लिखें।

19. भारत के प्रथम गवर्नर जनरल कौन थे?

(A)वारेन हेस्टिंग्स (B) वेलेस्ली

(C) डलहौजी (D) कैनिंग

20. अंग्रेजों ने तीसरा मैसूर युद्ध किसके साथ लड़ा?

(A)टीपू सुल्तान (B) मराठा

(C) निज़ाम (D) हैदर अली

21. फ्रैंकफर्ट की संधि में फ्रांस किन क्षेत्रों को हार गया?

(A)डेंजिंग क्षेत्र (B) आल्सेस और लोरेन्स के क्षेत्र

(C) पश्चिमी रूस के क्षेत्र (D) इंग्लैंड के क्षेत्र

22. संविधान सभा में कुल कितने सदस्य थे?

(A)389 (B) 545 (C) 250 (D) 166

23. भारत एक गणतंत्र राष्ट्र है क्योंकि............

(A)यह एक सार्वभौमिक राष्ट्र है (B) यह एक लोकतांत्रिक राज्य है

(C) राज्य के प्रमुख एक निश्चित अवधि के लिए चुने जाते हैं

(D) लोगों को धार्मिक स्वतंत्रता है

24. प्रथम विश्व युद्ध के अंत में कौन सी संधि हुई?

(A)वर्सेल्स की संधि (B) गुप्त संधि

(C) लार्टन की संधि (D) फ्रैंकफर्ट की संधि

विभाग- B

पूछे गए प्रश्नों के उत्तर आवश्यकता अनुसार लिखिए: (दो अंकों के प्रश्न)

1.यूरोपीय लोगों को भारत के लिए नया जल मार्ग खोजने की आवश्यकता पड़ी - कथन की व्याख्या करें।

2. 1453 ई. में कॉन्स्टेंटिनोपल का पतन हुआ। यूरोपीय लोगों पर इसका क्या प्रभाव पड़ा?

3. यूरोपीय बाजार में भारत के किन उत्पादों की मांग रहती थी?

4. वेलेस्ली की सहायक संधि योजना की मुख्य शर्तें क्या थीं?

5. विश्व में भौगोलिक संशोधनों के युग की शुरुआत कैसे हुई?

6. वेलेस्ली की सहायक संधि योजना एक "मीठे जहर" के समान थी। समझाइए।

7. डलहौजी ने कौन से सुधारवादी कार्य किए?

8. डलहौजी ने खालसा नीति के तहत कौन से राज्यों को जब्त किया ?

9. विलियम बेंटिक को 'उदार गवर्नर जनरल' के नाम से जाना जाता है। - कारण बताइए।

10. उपनिवेशवाद क्या है?

11. साम्राज्यवाद क्या है?

12. 'अफीम युद्ध किन- किन राष्ट्रों के बीच हुआ? उसका क्या परिणाम आया?

13. प्रथम विश्व युद्ध का कारण फ्रैंकफर्ट की संधि थी - व्याख्या कीजिए।

14. प्रथम विश्व युद्ध का तात्कालिक कारण क्या था?

15. 22 जनवरी 1905 को 'खूनी रविवार' के नाम से जाना जाता है। - कारण बताओ।

16. प्रथम विश्व युद्ध के बाद राष्ट्र संघ का गठन किया गया था - कारण बताएं।

17. राष्ट्र संघ के उद्देश्यों का उल्लेख कीजिए।

18. 'युद्ध ही कल्याण ' नीति को यूरोप में गति क्यों मिली? समझाइए।

19. पारिभाषिक शब्दों का अर्थ स्पष्ट कीजिए। (प्रत्येक 01 अंक)

1)दोहरी नागरिकता

2)संसदीय पद्धति

20. परिभाषिक शब्दों का अर्थ स्पष्ट कीजिए। (प्रत्येक 01 अंक)

1.जिम्मेदार सरकार

2. शेष सत्ता

21. भारतीय संविधान की प्रस्तावना उसकी आत्मा है - कारण दें।

22. भारत की प्रस्तावना में किन आदर्शों का उल्लेख है?

23. सार्वभौमिक वयस्क मताधिकार क्या है?

24. प्रस्तावना एक दिशा सूचक यंत्र की भूमिका निभाता है - कारण दें।

25. भारत एक धर्मनिरपेक्ष राज्य है - कारण बताएं।

विभाग- C

- **निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर आवश्यकता अनुसार दीजिए: (03 अंक के प्रश्न)**

1.यूरोपीय लोगों ने भारत में किन स्थानों पर उपनिवेश और व्यापारिक कोठियों की स्थापना की?

2. डलहौजी ने कंपनी के राज्य क्षेत्र का विस्तार करने के लिए विजय, जब्ती और खालसा की रणनीति अपनाई - व्याख्या करें।

3. कम्पनी शासन के सामाजिक प्रभावों का उल्लेख कीजिए।

4. प्लासी का युद्ध – 1757

5. बक्सर का युद्ध – 1764

6. किस गवर्नर जनरल के काल में कंपनी के शासन का अधिक विकास हुआ?

7. पश्चिमी यूरोप, एशिया और अफ्रीका में उपनिवेशों की स्थापना की प्रक्रिया का वर्णन कीजिए।

8. वर्सेल्स की संधि - 1919
9. रूसी क्रांति – 1917
10. प्रथम विश्व युद्ध के परिणाम लिखिए
11. प्रथम विश्व युद्ध का घटनाक्रम बताइए।
12. निम्नलिखित पारिभाषिक शब्दों का अर्थ लिखिए (01 अंक प्रत्येक)
   1. केंद्र सूची
   2. राज्य सूची
   3. संयुक्त सूची

13. संविधान में संशोधन प्रावधान की व्याख्या करें।
14. निम्नलिखित शब्दों का अर्थ स्पष्ट कीजिए। (01 प्रत्येक अंक)
   1. लोकतंत्र
   2. समाजवाद
   3. संविधान
15. संविधान की प्रस्तावना के महत्व को स्पष्ट कीजिए।
16. भारत का संविधान संघवादी और व्यक्तिवादी दोनों का मेल है। - कोई कारण बताओ।
17. संसदीय शासन प्रणाली की विशेषताएँ बताइए।
18. संघ और राज्यों के बीच कार्यों और सत्ताओ के विभाजन की संक्षेप में चर्चा कीजिए।

विभाग - D

प्रश्नों के विस्तृत उत्तर लिखिए: (04 अंक के प्रश्न)

1.भारत पर कंपनी शासन के आर्थिक प्रभाव
2.प्रथम विश्व युद्ध के लिए उत्तरदायी कारकों का उल्लेख कीजिए।
3.संविधान की प्रस्तावना के मुख्य आधारस्तंभ कितने हैं? उनकी जानकारी दें।
4.भारत के संविधान की प्रमुख विशेषताओं का वर्णन कीजिए।
5. संविधान की विशिष्ट विशेषताओं में द्विसदनीय संसद है। समझाइए।

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

જુલાઇ – 2022 પ્રશ્નબેંક આધારિત મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેની અગત્યની સૂચનાઓ

ધો.09 અને ધો.10 – સામાજિક વિજ્ઞાન અને વિજ્ઞાનનું પ્રશ્નબેંક આધારે પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવાની સૂચનાઓ

(A) ધોરણ-09 અને ધોરણ-10ની મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેના પ્રશ્નપત્રનું સ્વરૂપ

→ વિભાગ – A – એક ગુણના 05 (પાંચ) પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ – A તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ – Aના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ – A તૈયાર કરવાનો રહેશે આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો – પ્રત્યેકના એક ગુણ (વિભાગ – A પાંચ પ્રશ્નો - પાંચ ગુણ)

→ વિભાગ – B – બે ગુણના પાંચ પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ – B તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ – Bના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ – B તૈયાર કરવાનો રહેશે આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો – પ્રત્યેકના બે ગુણ (વિભાગ – B પાંચ પ્રશ્નો - દશ ગુણ)

→ વિભાગ – C – ત્રણ ગુણના બે પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ – C તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ – Cના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ બે પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ – C તૈયાર કરવાનો રહેશે. – પ્રત્યેકના ત્રણ ગુણ (વિભાગ – C બે પ્રશ્નો - છ ગુણ)

→ વિભાગ – D – ચાર ગુણનો એક જ પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ – D તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ – Dના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્ન પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ – D તૈયાર કરવાનો રહેશે. – પ્રત્યેકના ચાર ગુણ (વિભાગ – D એક પ્રશ્ન - ચાર ગુણ)

(B) પ્રશ્નપત્ર પ્રશ્નબેંકમાંથી જ તૈયાર કરવાનું રહેશે. સઘળું પ્રશ્નપત્ર એક જ યુનિટમાંથી તૈયાર ન કરતા માસવાર આયોજનના એકમોને ધ્યાને રાખી પ્રશ્ન પસંદ કરવાનો રહેશે.

(C) પ્રશ્નબેંકમાંથી પસંદ કરેલ પ્રશ્નો વર્ગખંડમાં બોલીને, બ્લેકબોર્ડ પર લખીને કે પ્રિન્ટેડ નકલ સ્વરૂપે શાળા પોતાની અનુકુળતા મુજબ આયોજન કરી શકશે.

(D) અંગ્રેજી અને હિન્દી માધ્યમમાં ભણાવતી શાળાઓ પ્રશ્નબેંકના પ્રશ્નોને પસંદ કરી અનુવાદ કરીને પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવાનો રહેશે. જો કોઇ ભાષાદોષ કે જોડણી ભુલ જણાય તો માધ્યમના પાઠ્યપુસ્તકને જ ધ્યાને રાખવાનું રહેશે.

(E) પ્રશ્નબેંકમાં કોઇ જોડણી, ભાષાદોષ જણાય તો પાઠ્યપુસ્તકને ધ્યાને રાખી સ્થાનિક કક્ષાએ સુધારો કરી શકો છો.

(F) વિષય શિક્ષક દ્વારા તમામ લખેલ ઉત્તરોનું સમયસર મૂલ્યાંકન કરી જો જણાય તો વિદ્યાર્થીનું નિદાનકાર્ય હાથ ધરવાનું આયોજન કરવાનું રહેશે.

विषय : विज्ञान   कक्षा - 9   जुलाई - प्रश्न बैंक - 2022-23

Section - A (01 अंक के प्रश्न)

1. एक वस्तु स्थान घेरती है और द्रव्यमान होता है उन्हें क्या कहते हैं?
A. द्रव्य B. अणु C. परमाणु D. समांगमिश्रण

2. तापमान के बढ़ने से द्रव्यकणों की गतिज ऊर्जा ____ .
A. घटती है B. बढ़ती है C. अचल रहती है D. घट कर बढ़ती है.

3. निम्न में से ऊर्ध्वपाती पदार्थ कौन सा है?
A. नमक B. नवसार C. शक्कर D. सूखा बर्फ

4. जिस तापमान पर ठोस पदार्थ पिघलकर द्रव में रूपांतरित होता है उस तापमान को ठोस पदार्थ का ____ कहते हैं?
A. जमाबिंदु B. गलनांक C. क्वथनांक D. उपरोक्त में से एक भी नहीं

5. 460 K तापमान का सेल्सियस तापमान = ____
A. 187°C B. 287°C C. -187°C D. 733°C

6. निम्न में से कौन सा पदार्थ निश्चित आयतन रखता है परंतु निश्चित आकार नहीं रखता?
A. केरोसीन B. ऑक्सीजन C. चॉक D. स्टील

~~7. हवा में उपस्थित पानी की वाष्प को क्या कहते हैं?~~

7. वायु में विद्यमान जलवाष्प की मात्रा को क्या कहते हैं?
A. आर्द्रता B. तरलता C. गुप्त उष्मा D. गलन गुप्त उष्मा

8. 298 K तापमान पर पानी की भौतिक अवस्था कौन सी होगी?
A. ठोस B. द्रव C. वायु D. B.E.C.

9. घरों में खाना बनाने के लिए किस गैस का उपयोग होता है?
A. PNG B. CNG C. LPG D. उपरोक्त सभी

10. बर्फ का गलनांक कितना है?

A. 273.16 K B. 273.16 °C C. 0 K D. −273.16 K.

* निम्न प्रश्नों के उत्तर दीजिए।

11. तापमान का अंतरराष्ट्रीय मात्रक कौन सा है?
12. तापमान मापने के लिए किस साधन का उपयोग होता है?
13. पानी का उत्कलन बिंदु केल्विन में बताइए?
14. 400 K तापमान को डिग्री सेल्सियस में बदलिए?
15. 625 K तापमान को डिग्री सेल्सियस में बदलिए?
16. 200 °C तापमान को केल्विन तापमान में बदलें?
17. −200 °C तापमान को केल्विन तापमान में बदलें?
18. 250 °C तापमान पर पानी की भौतिक अवस्था कौन सी होगी?
19. बर्फ का गलनांक सेल्सियस में बताए?
20. LPG का पूरा नाम लिखिए?
21. CNG का पूरा नाम लिखिए?
22. दाब का SI मात्रक क्या है?

निम्न विधान सत्य है या असत्य बताए।

23. नमक यह उर्ध्वपाती पदार्थ है।
24. 0 °C तापमान पर पानी के कणों की ऊर्जा, बर्फ के कणों की ऊर्जा से अधिक होती है।
25. सतह के क्षेत्रफल के घटने से वाष्पीभवन की दर बढ़ती है।

Section B. (2 अंक के प्रश्न)

1. द्रव कणों की लाक्षणिकता बताए।
2. ठोस अवस्था की चार लाक्षणिकता बताए।
3. द्रव अवस्था की चार लाक्षणिकताए बताए।
4. गैसीय अवस्था की चार लाक्षणिकताए लिखिए।
5. कारण दीजिए :- गैस पूरी तरह उस बर्तन को भर देती हैं, जिसमें इसे रखते हैं।
6. बर्फ पानी पर क्यों तैरती है?
7. कार्बनडायऑक्साइड (CO_2) का ठोस स्वरूप अर्थात क्या? संक्षिप्त में समझाइए।
8. गर्मियों में हमें सूती कपड़े क्यों पहनने चाहिए?
9. बर्फ जैसे ठंडे पानी से भरे ग्लास की बाहरी सतह पर पानी की बूंदें क्यों दिखाई देती हैं?
10. गर्मियों में घड़े का जल ठंडा क्यों होता है?
11. पेट्रोल डालने पर हमारी हथेली ठंडी क्यों हो जाती है?
12. कप की अपेक्षा प्लेट से हम गर्म दूध या चाय जल्दी क्यों पी लेते हैं?
13. सूती कपड़े पर प्रेस करने से पहले उस पर पानी की बूंदें क्यों डाली जाती हैं?
14. आयोडाइड नमक को हवा-चुस्त डब्बे में क्यों रखा जाता है?
15. द्रव के कण निरंतर गतिशील होते हैं समझाइए?

Section C. (3 अंक के प्रश्न)

1. द्रव अपनी अवस्था किस प्रकार बदल सकता है ?
2. मोहन अपने बेडरूम से उसके रसोईघर में बनने वाले खाने की माहिती प्राप्त कर सकता है। कारण दीजिए।
3. सीताबेन रसोईघर में शीरा बना रही है इसकी खबर बाहर बैठी गीता बेन को पडती है कैसे? अपने शब्दों में लिखिए?
4. अंतर स्पष्ट कीजिए:- प्रोकैरियोटी कोशिका और यूकैरियोटी कोशिका
5. अंतर स्पष्ट कीजिए :- प्राणीकोष (जन्तु कोषिका) और वनस्पति कोष (पादप कोषिका)
6. निम्न वैज्ञानिकों का जीवविज्ञान में योगदान बताए (कोई एक)
   (i) रोबर्ट हुक (ii) विर्शोव
7. कणाभसूत्र कोष का उर्जाघर कहलाते हैं कारण दीजिए।
8. लाइसोसोम को कोशिका की "आत्मघाती थैली" कहते हैं, कारण दीजिए।
9. जिस न्युनतम तापमान पर ठोस पिघलकर द्रव बन जाता है वह इसका गलनांक कहलाता है। समझाइए?
10. कोशिका को जीवन की संरचनात्मक व क्रियात्मक इकाई क्यों कहते हैं? यह आयोजन कोषों को किसमें मददरूप होता है?

SECTION D (04 अंक)

1. उर्ध्वपातन अर्थात क्या ? नवसार (NH_4Cl) के उदाहरण द्वारा प्रयोगात्मक रूप से समझाकर उसका निष्कर्ष निकाले ?
2. वाष्पीकरण अर्थात क्या ? वाष्पीकरण को प्रभावित करने वाले कारकों को समझाइए ?
3. कोष को ~~सब~~ सजीवों की रचनात्मक एवं क्रियात्मक इकाई कहते हैं क्यों ?
4. समझाइए :- राइबोसोम
5. समझाइए :- कोशिका भित्ति

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

જુલાઇ – 2022 પ્રશ્નબેંક આધારિત મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેની અગત્યની સૂચનાઓ

ધો.09 અને ધો.10 – સામાજિક વિજ્ઞાન અને વિજ્ઞાનનું પ્રશ્નબેંક આધારે પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવાની સૂચનાઓ

(A) ધોરણ-09 અને ધોરણ-10ની મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેના પ્રશ્નપત્રનું સ્વરૂપ

→ વિભાગ – A – એક ગુણના 05 (પાંચ) પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ – A તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ – Aના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ – A તૈયાર કરવાનો રહેશે આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો – પ્રત્યેકના એક ગુણ (વિભાગ – A પાંચ પ્રશ્નો - પાંચ ગુણ)

→ વિભાગ – B – બે ગુણના પાંચ પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ – B તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ – Bના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ – B તૈયાર કરવાનો રહેશે આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો – પ્રત્યેકના બે ગુણ (વિભાગ – B પાંચ પ્રશ્નો - દશ ગુણ)

→ વિભાગ – C – ત્રણ ગુણના બે પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ – C તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ – Cના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ બે પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ – C તૈયાર કરવાનો રહેશે. – પ્રત્યેકના ત્રણ ગુણ (વિભાગ – C બે પ્રશ્નો - છ ગુણ)

→ વિભાગ – D – ચાર ગુણનો એક જ પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ – D તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ – Dના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્ન પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ – D તૈયાર કરવાનો રહેશે. – પ્રત્યેકના ચાર ગુણ (વિભાગ – D એક પ્રશ્ન - ચાર ગુણ)

(B) પ્રશ્નપત્ર પ્રશ્નબેંકમાંથી જ તૈયાર કરવાનું રહેશે. સઘળું પ્રશ્નપત્ર એક જ યુનિટમાંથી તૈયાર ન કરતા માસવાર આયોજનના એકમોને ધ્યાને રાખી પ્રશ્ન પસંદ કરવાનો રહેશે.

(C) પ્રશ્નબેંકમાંથી પસંદ કરેલ પ્રશ્નો વર્ગખંડમાં બોલીને, બ્લેકબોર્ડ પર લખીને કે પ્રિન્ટેડ નકલ સ્વરૂપે શાળા પોતાની અનુકુળતા મુજબ આયોજન કરી શકશે.

(D) અંગ્રેજી અને હિન્દી માધ્યમમાં ભણાવતી શાળાઓ પ્રશ્નબેંકના પ્રશ્નોને પસંદ કરી અનુવાદ કરીને પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવાનો રહેશે. જો કોઇ ભાષાદોષ કે જોડણી ભુલ જણાય તો માધ્યમના પાઠ્યપુસ્તકને જ ધ્યાને રાખવાનું રહેશે.

(E) પ્રશ્નબેંકમાં કોઇ જોડણી, ભાષાદોષ જણાય તો પાઠ્યપુસ્તકને ધ્યાને રાખી સ્થાનિક કક્ષાએ સુધારો કરી શકો છો.

(F) વિષય શિક્ષક દ્વારા તમામ લખેલ ઉત્તરોનું સમયસર મૂલ્યાંકન કરી જો જણાય તો વિદ્યાર્થીનું નિદાનકાર્ય હાથ ધરવાનું આયોજન કરવાનું રહેશે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચત્તર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

ધોરણ-10

વિષય : વિજ્ઞાન (જુલાઈ પ્રશ્નબેંક – 2022-23)

1. $Fe_2O_3 + 2Al \text{-------->} Al_2O_3 + 2Fe$ આ **પ્રક્રીયા શેનું ઉદાહરણ છે ?**

A. સંયોગીકરણ B. દ્વિવિસ્થાપન પ્રક્રિયા C. વિઘટન પ્રક્રિયા D. વિસ્થાપન પ્રક્રિયા

2. કઈ પ્રક્રિયાને અવક્ષેપન પ્રક્રિયા પણ કહે છે ?

A. વિઘટન પ્રક્રિયા B. સંયોગીકરણ પ્રક્રિયા C. વિસ્થાપન પ્રક્રિયા D. દ્વિવિસ્થાપન પ્રક્રિયા

3. લેડ નાઈટ્રેટને ગરમ કરતા કયા રંગનો ધુમાડો ઉત્પન થાય છે ?

A. પીળા B. કથ્થાઈ C. ભૂરો D. કાળો

4. કોલસાનું સળગવું એ કેવા પ્રકારની પ્રક્રિયા ગણાય છે ?

A. વિસ્થાપન B. દ્વિવિસ્થાપન C. વિઘટન D. સંયોગીકરણ

5. ચિપ્સ (કાતરી) બનાવવાળા ચિપ્સનું ઑક્સીડેશન થતું અટકાવવા માટે બેગમાં કયો વાયુભરે છે ?

A. ઓક્સિજન B. નાઈટ્રોજન C. હાઈડ્રોજન D. હિલીયમ

6 ચૂનાના પાણી ભરેલી કસનળીમાં મુખ વડે ફૂંક મારવામાં આવે ત્યારે ચૂનાનું પાણી કોની હાજરીના કારણે દૂધિયું બને છે ?

A. ઓક્સિજન B. કાર્બન ડાયોક્સાઈડ C. નાઈટ્રોજન D. ભેજ

7. સ્વયંપોષી માટે .... આવશ્યક છે.

A. કાર્બન ડાયોક્સાઈડ B. ક્લૉરોફિલ C. સૂર્યપ્રકાશ D. આપેલ તમામ

8. .... માં ખોરાકને મુખમાં લઇ જવા માટે પક્ષ્મોની ગતિ જવાબદાર છે

A. પેરામીશીયમ B. અમીબા C. યુગ્લીના D. ફૂગ

9. .... માં ખોરાક સાથે ભળતો પ્રથમ ઉત્સેચક કયો છે ?

A. પેપ્સિન B. સેલ્યુલોઝ C. એમાઈલેઝ D.ટ્રિપ્સીન

10. .... માં પાયરૂવેટના વિઘટન થવાથી કાર્બન ડાયોક્સાઈડ પાણી અને ઉર્જા ઉત્પન થાય છે.

A.કોષરસ B. કણાભસૂત્ર C. હરિતકણ D. કોષકેન્દ્ર

11. માછલીઘર એ .... નિવસનતંત્ર છે.

A. કૃત્રિમ B. કુદરતી C. રણનિવાસી D. એક પણ નહિ

12. કયો સમૂહ માત્ર જૈવ વિઘટનીય પદાર્થો છે ?

A. ઘાસ, પુષ્પો અને ચામડું

B. ઘાસ, લાકડું અને પ્લાસ્ટિક

C. ફળોની છાલ, કેક તેમજ લીંબુનો રસ

D. કેક, લાકડું તેમજ ઘાસ

13. કોણ આહાર શૃંખલાનું નિર્માણ કરે છે ?

A. ઘાસ, ઘઉં અને કેરી
B. ઘાસ, બકરી, અને માનવ
C. બકરી, ગાય અને હાથી
D. ઘાસ, માછલી અને બકરી

14. કયો પર્યાવરણ પ્રત્યેનો હકારાત્મક અભિગમ દર્શાવે છે ?

A. બજાર જતી વખતે સામાન માટે કાપડની થેલીઓ લઇ જવા.
B. કાર્ય સમાપ્ત થવાની સાથે લાઈટ અને પંખાની સ્વીચો બંધ કરી દેવી.
C. માતા દ્વારા સ્કૂટર પર શાળાએ મુકવા આવવાને સ્થાને તમારી શાળાએ ચાલતા જવું
D. આપેલ તમામ

15. શાકાહારી કયું પોષકસ્તર બનાવે છે ?

A. પ્રથમ
B. દ્વિતીય
C. તૃતીય
D. ચતુર્થ

* ખાલી જગ્યા પૂરો .

16. લેડ નાઈટ્રેટ પાઉડર ....રંગનો હોય છે.
17. લેડ નાઈટ્રેટનું અણુસુત્ર .... છે.
18. ....અને .... શ્યામ અને શ્વેત ફોટોગ્રાફીમાં વપરાય છે.
19. Zn અને Cuમાં .... વધુ સક્રિય ધાતુ છે ?
20. શ્વસન .... પ્રક્રિયા છે.
21. આરસપહાણનું રાસાયણિક સૂત્ર .... છે.
22. ફોડેલા ચૂનાનું રાસાયણિક સૂત્ર .... છે.
23. પર્ણરંધો કે છિદ્રો ખુલવાની અને બંધ થવાની ક્રિયાનું કાર્ય .... દ્વારા થાય છે.
24. લાયપેઝ ઉત્સેચક .... નું પાચન કરે છે.
25. ટ્રિપ્સીન ઉત્સેચક .... નું પાચન કરે છે.
26. પાચનમાર્ગનો સૌથી લાંબામાં લાંબો ભાગ .... છે.
27. ઘાસ ખાનારા શાકાહારી પ્રાણીઓને .... નું પાચન કરવા માટે લાંબા અને નાના આંતરડાની જરૂરીયાત હોય છે.
28. સ્વયંપોષી અથવા ઉત્પાદકો .... પોષકસ્તર બનાવે છે.
29. ઓઝોન સ્તરના ઘટાડા માટે .... જેવા માનવ સાંશ્લેષિત રસાયણોને તેનું મુખ્ય પરિબળ ગણવામાં આવે છે.
30. કોઈ પણ આહાર શૃંખલા .... અગ્રસ્થાને હોય છે.

વિભાગ – B (2 ગુણના પ્રશ્નો)

1. મેગ્નેશિયમની પટ્ટીને હવામાં સળગાવતા પહેલા શા માટે સાફ કરવામાં આવે છે.
2. લેડ નાઈટ્રેટ અને પોટેશિયમ આયોડાઈડના દ્રાવણને મિશ્ર કરો છો ત્યારે
   (i) કેવા રંગના અવક્ષેપ મળે છે ? તે પદાર્થનું નામ જણાવો.
   (ii) આ પ્રક્રિયાનું સમતોલિત રાસાયણિક સમીકરણ લખો.
3. તફાવત આપો. ઉષ્માક્ષેપક પ્રક્રિયા અને ઉષ્મા શોષક પ્રક્રિયા.
4. વિઘટન પ્રક્રિયાઓને સંયોગીકરણ પ્રક્રિયાઓની વિરુદ્ધ પ્રક્રિયા શા માટે કહેવાય છે ?
5. દ્વિવિસ્થાપન પ્રક્રિયા એટલે શું ? ઉદાહરણ આપીને સમજાવો.
6. અવક્ષેપન પ્રક્રિયા કોને કહેવાય ? ઉદાહરણ આપીને સમજાવો ?
7. કોપર સલ્ફેટના દ્રાવણમાં લોખંડની ખીલી ડુબાડવામાં આવે ત્યારે કોપર સલ્ફેટના દ્રાવણનો રંગ શા માટે બદલાય છે ?
8. ઝીંક ની સિલ્વર નાઈટ્રેટ સાથે પ્રક્રિયા કરતા ઝીંક નાઈટ્રેટ અને સિલ્વર મળે છે. આ પ્રક્રિયાનો પ્રકાર ઓળખ તેનું સંતુલિત રાસાયણિક સમીકરણ લખો.
9. સ્વયંપોષી પોષણ સમજાવો.
10. પ્રકાશ સંશ્લેષણની ક્રિયાનું રાસાયણિક સમીકરણ લખો.
11. પ્રકાશ સંશ્લેષણમાં થતી ઘટનાઓ જણાવો.
12. ખોરાકના પાચનમાં લાળરસની ભૂમિકા શું છે ?
13. જઠરમાં એસિડની ભૂમિકા શું છે?
14. તફાવત આપો : જારક શ્વસન અને અજારક શ્વસન
15. મનુષ્યના શ્વસનતંત્રના કોઈ પણ ચાર અંગોના નામ લખો.
16. મનુષ્યમાં શ્વસનરંજક દ્રવ્ય શા માટે જરૂરી છે ?
17. પોષકસ્તરો એટલે શું ? એક આહાર શૃંખલાનું ઉદાહરણ આપો. તેના વિવિધ પોષકસ્તરો જણાવો.
18. નિવસનતંત્રમાં ઉર્જાનો પ્રવાહ હંમેશા એકમાર્ગી છે.
19. નિવસનતંત્રમાં વિઘટકોની ભૂમિકા શું છે ?
20. સમજાવો : આહાર જાળ
21. જંતુનાશકો અને અન્ય રસાયણોનો અનિયમિત ઉપયોગ અટકાવવો જરૂરી છે. કારણ આપો.
22. ઓઝોન અણુ કેવી રીતે બને છે ?
23. તફાવત આપો : જૈવ વિઘટનીય કચરો – જૈવ અવિઘટનીય કચરો.
24. "સ્વચ્છ ભારત અભિયાન અંતર્ગત કચરાના નિકાલની સમસ્યાને ઓછી કરવા તમે શું યોગદાન આપી શકો છો?
25. જૈવ અવિઘટનીય કચરાથી કઈ સમસ્યાઓ ઉત્પન્ન થઇ શકે છે ?

વિભાગ – C (3 ગુણના પ્રશ્નો)

1. ક્ષારણ અને ખોરાપણુ ઉદાહરણ સહીત સમજાવો.
2. રેડોક્ષ પ્રક્રિયાઓ કોને કહે છે ? ઉદાહરણ આપીને સમજાવો.
3. ઉષ્માક્ષેપક અને ઉષ્માશોષક પ્રક્રિયાઓ એટલે શું ? ઉદાહરણ આપો.
4. વિદ્યુતીય વિઘટન અને પ્રકાશીય વિઘટન પ્રક્રિયા એટલે શું ? ઉદાહરણ આપીને સમજાવો.
5. અજારક અને જારક શ્વસન એટલે શું? પ્રક્રિયા આપી સમજાવો.
6. તફાવત આપો:- સ્વયંપોષી પોષણ અને વિષમપોષી પોષણ
7. પોષણ એટલે શું ? સ્વાવલંબી પોષણ સમજાવો.
8. નિવસનતંત્ર એટલે શું? નિવસનતંત્રના ઘટકો જણાવો.
9. જૈવિક વિશાલન એટલે શું? શું નિવસનતંત્રના વિવિધ સ્તરો પર જૈવિક વિશાલનની અસરપણ ભિન્ન ભિન્ન હોય છે?
10. ઓઝોન અણુ કેવી રીતે બને છે? ઓઝોન સ્તરના વિઘટનમાં મુખ્ય જવાબદાર સંયોજન કયું છે?

વિભાગ – D (4 ગુણના પ્રશ્નો)

1. ઓક્સિજનનું ઉમેરાવું અથવા દૂર થવું તેના આધારે ઑક્સિડેશન અને રિડકશનને ઉદાહરણ સહીત સમજાવો.
2. નીચેના પદોને ઉદાહરણ સહીત સમજાવો. (i) ક્ષારણ (ii) ખોરાપણુ
3. વનસ્પતિઓમાં વહન સમજાવો.
4. રુધિર વાહિનીઓ એટલે શું ? તેના પ્રકાર સમજાવો.
5. મનુષ્યના હૃદયની અંતઃસ્થ રચના દર્શાવતી નામ નિર્દેશનવાળી આકૃતિ દોરી તેમાં રુધીરનું પરિવહન સમજાવો.
6. પોષકસ્તરો એટલે શું ? પ્રત્યેક પોષકસ્તર ઉદાહરણ આપી સમજાવો.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

ધોરણ – 10

વિજ્ઞાન (જુલાઇ – પ્રશ્નબેંક - 2022-23)

SECTION – A (1 Mark Question)

(1) $Fe2O3 + 2Al$ ® $Al2\ O3 + 2Fe$

The above reaction is an example of a,

(A) Combination reaction (B) Double displacement reaction

(C) Decomposition reaction (D) Displacement reaction

(2) Which reaction is also called as precipitation reaction ?

(A) Decomposition reaction (B) Combination reaction

(C) Displacement reaction (D) Double displacement reaction

(3) On healing Lead nitrate, which coloured fumes evolved ?

(A) Yellow (B) Brown (C) White (D) Black

(4) Which type of reaction is the burning of coal ?

(A) Displacement (B) Double displacement

(C) Decomposition (D) Combination

(5) Which gas if flushed in the bag of chips by the chips manufacturers to prevent the chips from getting oxidised ?

(A) Oxygen (B) Nitrogen (C) Hydrogen (D) Helium

(6) When we blow air by mouth in the test tube containing lime water will change into milky white due to presence of which gas ?

(A) Oxygen (B) Carbon dioxide (C) Nitrogen (D) Humidity

(7) ____________ is essential for autotrophs.

(A) Co2 (B) Chlorophyll (C) Sunlight (D) All of them

(8) Food is moved to this spot by the movement of cilia in ____________.

(A) Paramoecium (B) Amoeba (C) Euglena (D) Fungi

(9) ___________ is the first enzyme mixed with food.

(A) Pepsin (B) Cellulose (C) Salivary amylase (D) Trypsin

(10) Breakdown of pyruvate into carbondioxide and water to produce energy takes place in ______

(A) Cytoplasm (B) Mitochondria (C) Chlorophyll (D) Nucleus

(11) Aquarium is a _________ ecosystem.

(A) Artificial (B) Natural (C) Desert (D) None of them

(12) Which of the following are biodegradable substances ?

(A) Grass, flowers and leather (B) Grass, wood and plastic

(C) Fruit-peels, cake and lime juice (D) Cake, wood and grass

(13) Which of the following are constitute a food-chain ?

(A) Grass, wheat and mango (B) Grass, goat and human

(C) Goat, Cow and Elephant (D) Grass, Fish and goat

(14) Which of the following are environment-friendly practices ?

(A) Carrying cloth bags to put purchases in while shopping.

(B) Switching off unnecessary lights and fans.

(C) walking to school instead of getting your mother to drop you on her scooter.

(D) All of the above.

(15) Which trophic level is formed by herbivores ?

(A) First (B) Second (C) Third (D) Fourth

- Fill in the blanks.

(16) Lead Nitrate powder has ________________ Colour.

(17) Molecular formula of Lead Nitrate is __________.

(18) ________ and __________ are used in black and white photography.

(19) __________ is a reactive metal from Zn and cu.

(20) Respiration is an ______________ process.

(21) Chemical formula of marble is ____________.

(22) Chemical formula of Slaked lime is ____________.

(23) The opening and closing of the Stomata is a function of ____________ cells.

(24) Enzyme lipase digests _____________ .

(25) Enzyme trypsin digests _____________ .

(26) ____________ is the longest part of alimentary canal.

(27) Herbivores eating grass need a longer small intestine to digest __________.

(28) Autotrops or producers form ___________ trophic level.

(29) A man made chemical _________ is the main reason of depletion of ozone layer.

(30) ___________ are at the first level in a food chain.

SECTION - B (2 Mark Question)

(1) Why should a magnesium ribbon be cleaned before burning in the air ?

(2) When we add lead nitrate and Potassium iodide, then

I) What is the colour of precipitate ? write its name.

II) Write the balanced chemical equation for the above reaction.

(3) Differentiate between - Exothermic Reaction and Endothermic Reaction.

(4) Why are decomposition reactions are called the opposite of combination reactions ? Write equations for these reactions.

(5) What is double displacement reaction ? Explain with the help of examples.

(6) What is precipitation reaction ? Explain with the help of examples.

(7) Why is the colour change occur in Copper Sulphate solution when we insert an iron nail in it?

(8) The reaction of Zinc and Silver nitrate forms Zinc Nitrate. What is the type of this reaction ? Write its balanced chemical equation.

(9) Explain Autotrophic Nutrition.

(10) Write the chemical equation of photosynthesis reaction.

(11) Write the events occur during the process of photosynthesis.

(12) What is the role of saliva in the digestion of food ?

(13) What is the role of acid in stomach ?

(14) Differentiate between-Aerobic respiration and anaerobic respiration.

(15) Write the names of any four organs of respiratory system.

(16) Why are respiratory pigments are necessary in humans ?

(17) What are trophic levels ? Explain with the help of a food chain and write its different trophic levels.

(18) The flow of energy is unidirectional in ecosystem - Explain.

(19) What is the role of decomposers in ecosystem.

(20) Explain - Food web.

(21) Excessive use of pesticides and Fertilisers should be avoid. Give reason.

(22) How is ozone formed ?

(23) Diffrentiate between - Biodegradable waste and Non-biodegradable waste.

(24) What kind of role you will play to manage the waste disposal during ‘Swachh Bharat Abhiyan’ ?

(25) What are the problems caused by the non-biodegradable wastes that we generate ?

SECTION - C (3 Marks Question)

(1) Explain Corrosion and rancidity with the help of examples.

(2) What is redox reaction ? Explain with examples.

(3) What are Exothermic and Endothermic reaction ? Give examples.

(4) What are Electrolytic decomposition and photolytic.

(5) What are Aerobic and Anaerobic respiration ? Explain the process.

(6) Differentiate between - Autotrophic Nutrition and Heterotrophic Nutrition.

(7) What is nutrition ? Explain Heterotrophic Nutrition.

(8) What is ecosystem ? write components of ecosystem.

(9) What is biological magnification ? Will the levels of this magnification be different at different level of the ecosystem ?

(10) How is ozone molecule formed ? what is the main reason of depletion of ozone layer ?

SECTION - D (4 Mark Question)

(1) Explain the oxidation and reduction reactions with the help of examples in terms of gain or loss of Oxygen.

(2) Explain the following terms with one example each.

(3) Explain transportation in plants.

(4) What are blood vessels ? Explain its types.

(5) Explain internal structure of heart with the help of neat and labelled diagram. Explain blood circulation in it.

(6) What are trophic levels ? Explain each trophic level with the help of example.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

જુલાઇ – 2022 પ્રશ્નબેંક આધારિત મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેની અગત્યની સૂચનાઓ

ધો.09 અને ધો.10 – સામાજિક વિજ્ઞાન અને વિજ્ઞાનનું પ્રશ્નબેંક આધારે પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવાની સૂચનાઓ

(A) ધોરણ-09 અને ધોરણ-10ની મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેના પ્રશ્નપત્રનું સ્વરૂપ

→ વિભાગ – A – એક ગુણના 05 (પાંચ) પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ – A તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ – Aના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ – A તૈયાર કરવાનો રહેશે આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો – પ્રત્યેકના એક ગુણ (વિભાગ – A પાંચ પ્રશ્નો - પાંચ ગુણ)

→ વિભાગ – B – બે ગુણના પાંચ પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ – B તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ – Bના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ – B તૈયાર કરવાનો રહેશે આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો – પ્રત્યેકના બે ગુણ (વિભાગ – B પાંચ પ્રશ્નો - દશ ગુણ)

→ વિભાગ – C – ત્રણ ગુણના બે પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ – C તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ – Cના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ બે પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ – C તૈયાર કરવાનો રહેશે. – પ્રત્યેકના ત્રણ ગુણ (વિભાગ – C બે પ્રશ્નો - છ ગુણ)

→ વિભાગ – D – ચાર ગુણનો એક જ પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ – D તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ – Dના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્ન પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ – D તૈયાર કરવાનો રહેશે. – પ્રત્યેકના ચાર ગુણ (વિભાગ – D એક પ્રશ્ન - ચાર ગુણ)

(B) પ્રશ્નપત્ર પ્રશ્નબેંકમાંથી જ તૈયાર કરવાનું રહેશે. સઘળું પ્રશ્નપત્ર એક જ યુનિટમાંથી તૈયાર ન કરતા માસવાર આયોજનના એકમોને ધ્યાને રાખી પ્રશ્ન પસંદ કરવાનો રહેશે.

(C) પ્રશ્નબેંકમાંથી પસંદ કરેલ પ્રશ્નો વર્ગખંડમાં બોલીને, બ્લેકબોર્ડ પર લખીને કે પ્રિન્ટેડ નકલ સ્વરૂપે શાળા પોતાની અનુકુળતા મુજબ આયોજન કરી શકશે.

(D) અંગ્રેજી અને હિન્દી માધ્યમમાં ભણાવતી શાળાઓ પ્રશ્નબેંકના પ્રશ્નોને પસંદ કરી અનુવાદ કરીને પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવાનો રહેશે. જો કોઇ ભાષાદોષ કે જોડણી ભુલ જણાય તો માધ્યમના પાઠ્યપુસ્તકને જ ધ્યાને રાખવાનું રહેશે.

(E) પ્રશ્નબેંકમાં કોઇ જોડણી, ભાષાદોષ જણાય તો પાઠ્યપુસ્તકને ધ્યાને રાખી સ્થાનિક કક્ષાએ સુધારો કરી શકો છો.

(F) વિષય શિક્ષક દ્વારા તમામ લખેલ ઉત્તરોનું સમયસર મૂલ્યાંકન કરી જો જણાય તો વિદ્યાર્થીનું નિદાનકાર્ય હાથ ધરવાનું આયોજન કરવાનું રહેશે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

ધોરણ –10

સામાજિક વિજ્ઞાન (જુલાઇ – પ્રશ્નબેંક 2022-23)

વિભાગ – A

જોડકાં

	(A)	(B)
A	વડનગર	કિર્તિતોરણ
B	રંગપુર	સુરેન્દ્રનગર
C	સામવેદ	સંગીતને લગતો વેદ
D	કુચીપુડી	આંધ્રપ્રદેશ
E	એકલ સંસાધન	ક્રાયોલાઇટ
F	રેગુર	કાળી જમીન

ખાલી જગ્યા

1. .... નું નગર આયોજનની દ્રષ્ટીએ શ્રેષ્ઠ હતું.
   (મોહે-જો-દડો, હડપ્પા, રંગપુર)
2. કૈલાસ મંદિર...........................ગુફામાં આવેલુ છે.
   (અંજટા, ઇલોરા,એલિફન્ટા)
3. જંગલોની માલિકી, વહીવટી અને વ્યવસ્થાપનની દ્રષ્ટીએ જંગલોના .... પ્રકાર પડે છે.
   (બે, ચાર, ત્રણ)
4. વિશ્વમાં પશુ-પક્ષીઓની લગભગ .... જેટલી પ્રજાતિઓ છે.
   (૧૦ લાખ, ૧૪ લાખ, ૧૫ લાખ)
5. વિકાસશીલ દેશોમાં અર્થતંત્રનું .... સ્વરૂપ પ્રવર્તે છે.
   (દ્વિમુખી,એકમુખી, પંચમુખી)
6. .... આર્થિક પદ્ધતિમાં જાહેર અને ખાનગી ક્ષેત્રનું સહ-અસ્તિત્વ હોય છે.
   (બજાર પધ્ધતિ, સમાજવાદી પધ્ધતિ, મિશ્ર અર્થતંત્ર)

ખરાં – ખોટા

7. ભારતીય સંસ્કૃતિ ગંગા અને બ્રહ્મપુત્ર નદી કિનારે પાલન પોષણ પામી છે.
8. વારસો એટલે આપણા પૂર્વજો તરફથી મળેલી અમૂલ્ય ભેટ છે.
9. સીદીઓ ધમાલ નૃત્ય માટે જાણીતા છે.
10. અભિજ્ઞાન શાકુંતલ અને વિક્રમોવર્શીયમ નાટ્યકૃતિ ભવભૂતિની છે.
11. ભારતીય કૃષિ સંશોધન પરિષદે (ICAR) એ જમીનના આઠ પ્રકાર પાડ્યા છે.
12. કાઝીરંગા રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન સિક્કિમ રાજ્યમાં આવેલુ છે ?

એક-બે શબ્દોમાં જવાબ આપો.

13. સંસ્કૃતિ એટલે શું ?
14. આર્યપ્રજા અન્ય કયા નામે ઓળખાય છે ?
15. નૃત્યનાં દેવાધિદેવ કોણ ગણાય છે ?
16. ગુજરાતમાં નાટ્યકલામાં કોનું નામ મોખરે ગણી શકાય છે ?
17. મૂડીવાદી પદ્ધતિ ધરાવતા દેશો કયા-કયા છે ?
18. " રાઇનો વિઝન" કયા પ્રાણી માટેની યોજના છે ?

યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો (M.C.Q)

19. “લોકમાતા” શબ્દ કોના માટે ઉપયોગમાં લેવાય છે?
   (A) ભારત (B) પ્રકૃતિ (C) નદીઓ (D) પનિહારી
20. 'ચાળો' નૃત્ય એટલે કયું નૃત્ય ?
   (A) આદિવાસીઓનું નૃત્ય (B) ભરવાડોનું નૃત્ય
   (C) કોળીઓનું નૃત્ય (D) પઢારોનું નૃત્ય
21. વિશ્વ યોગ દિવસ કઇ તારીખે ઉજવવામાં આવે છે ?
   (A) 21 જૂન (B) 1 મે (C) 21 એપ્રિલ (D) 5 સપ્ટેમ્બર
22. લોથલમાં વહાણ લાંગરવા માટે શું બાંધવામાં આવતું હતું ?
   (A) ખીલો (B) થાંભલો (C) ધક્કો (D) જાળી
23. પડખાઉ જમીનનું અન્ય નામ શું છે ?
   (A) કાંપની જમીન (B) લેટેરાઇટ જમીન (C) કાળી જમીન
   (D) રાતી અથવા લાલ જમીન
24. આર્થિક રીતે ભારત કેવો દેશ છે ?
   (A) વિકસિત (B)પછાત (C) વિકાસશીલ (D) ગરીબ

વિભાગ –B

<u>નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (દરેકના 02 ગુણ)</u>

1) ભારત પ્રાચીન સંસ્કૃતિ ધરાવતો દેશ છે. - વિધાન સમજાવો.
2) ભારત ભૂમિએ આપણને અને વિશ્વને સમૃધ્ધ અને વૈવિધ્યસભર વારસો આપ્યો છે. સમજાવો.
3) સંસ્કૃતિનો અર્થ સમજાવી અથવા સંસ્કૃતિ એ જીવન જીવવાની કલા છે. સમજાવો.
4) પ્રાકૃતિક વારસોએ કુદરતની ભેટ છે. સમજાવો.
5) 'નદીઓને' 'લોકમાતા' કહેવામાં આવે છે- વિધાન સમજાવો.
6) નીગ્રો (હબસી) પ્રજા વિશે ટૂંકમાં માહિતી આપો.

7) દ્રવિડોને પાષાણયુગની સંસ્કૃતિના સીધા વારસદાર તરીકે શા માટે ઓળખવામાં આવે છે. સમજાવો

8) આર્યો પ્રકૃતિ પ્રેમી હતાં- વિધાન સમજાવો

9) ભારતીય વારસાના જતન અને સંરક્ષણ માટેની બંધારણીય જોગવાઇઓ જણાવો.

10) પ્રાકૃતિક વારસો અને સાંસ્કૃતિક વારસાનો ટૂંકમાં તફાવત લખો.

11) ભારતની પ્રાચીન કલા તરીકે હાથવણાટ વિશે સમજૂતી આપો.

12) 'પડી પટોળે ભાત, ફાટે પણ ફીટે નહિ' એ કહેવતના આધારે વિધાન સમજાવો.

13) માનવજીવન અને માટી વચ્ચે ઘણો જ પ્રાચીન સંબંધ રહ્યો છે- વિધાન સમજાવો

14) ભૌતિક વારસો અને જૈવિક વારસાનો ટૂંકમાં અર્થ સ્પષ્ટ કરો.

15) ભારતનો ચર્મ ઉદ્યોગ પ્રાચીન સમયથી મહત્વનું સ્થાન ધરાવે છે. વિધાન સમજાવો

16) મોતીકામ એ ગુજરાતની આગવી વિશિષ્ટ કલા છે- વિધાન સમજાવો

17) પ્રાચીન ભારતની 'કાષ્ઠકલા' વિશે ટૂંકમાં પરિચય આપો.

18) 'ભવાઇ' ને 'ભાવપ્રધાન' નાટકો કહ્યાં છે - શા માટે ?

19) ગુજરાતના ગરબી અને ગરબાનો ખ્યાલ આપો.

20) સંગીત રત્નાકરનો પરિચય આપો.

21) ગુજરાતની નાટ્યકલામાં ચમકતા તારા તરીકે જયશંકર સુંદરીનું નામ જાણીતું છે. - વિધાન સમજાવો.

22) જમીન ધોવાણ અટકાવવાના ઉપાયો.

23) પર્વતીય જમીન કોને કહેવાય ?

24) રણ પ્રકારની જમીન વિશે ટૂંકમાં જણાવો.

25) નવીનીકરણ અને અનવીનીકરણ સંસાધનનો તફાવત લખો.

26) પારિભાષિક શબ્દોનો અર્થ

(૧) એકલ સંસાધન

(૨) વિરલ સંસાધન

(3) સર્વ સુલભ સંસાધન

27) કાળી જમીનને રેગુરની જમીન કહેવામાં આવે છે ? – સમજાવો.

28) ભૂમિ સંરક્ષણ અંગેના ઉપાયો જણાવો.

29) જમીન ધોવાણ અટકાવવું ખુબ જ જરૂરી છે. કારણ આપો.

30) પારિભાષિક શબ્દો : (1) રાષ્ટ્રીય આવક, (2) અછત

31) આર્થિક વિકાસ અને આર્થિક વૃદ્ધિનો તફાવત લખો.

32) બજાર પદ્ધતિના લક્ષણો જણાવો.

33) સમાજવાદી પદ્ધતિની ખામીઓ લખો.

34) ઉત્પાદનના ચાર સાધનો કયા- કયા છે ?

35) બજારતંત્રને 'મુક્ત અર્થતંત્ર' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.

36) મને ઓળખો ?

(1) આવક મેળવવાના કે ખર્ચ કરવાના હેતુથી કામ કરવામાં આવે છે.

(2) અમેરીકા અને જાપાન દેશએ કઇ પદ્ધતિ અપનાવી છે.

વિભાગ – C

<u>નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર જવાબ લખો.</u> **(દરેકના 03 ગુણ)**

1) વારસો એટલ શું? પ્રાકૃતિક વારસો અને સાંસ્કૃતિક વારસાનો પરિચય આપો.
2) રંગ અને રેખાઓ દ્વારા કલા અને સૌંદર્યનું રસપાન કરાવતી કલાનો પરિચય આપો.
3) ભારતીય સંગીત કલાનું મહત્વ સમજાવો
4) ગુજરાતના આદિવાસી નૃત્યો વિશે માહિતી આપો.
5) ગુજરાતનો સાંસ્કૃતિક વારસો - સવિસ્તાર સમજાવો
6) ભારતના સાંસ્કૃતિક વારસાનો ખ્યાલ આપો.
7) હડપ્પા નગર રચના વિશે ટૂંકનોંધ લખો.
8) પ્રાચીન ભારતનું નગર આયોજન વિશે લખો.
9) મોઢેરાના સૂર્યમંદિર વિશે ટૂંકનોંધ લખો.
10) ગુજરાતની શિલ્પ-સ્થાપત્યકલાનો પરિચય આપો.
11) મોહે-જો-દડોના રસ્તાઓ અને ગટર યોજના વિશે વિસ્તૃત માહિતી આપો.
12) ધોળાવીરાની સભ્યતાનો પરિચય આપો.
13) લોથલ ભારતનું અગત્યનું બંદર હતું. સમજાવો
14) ગુપ્તયુગને કલાનો 'સુવર્ણયુગ' કહે છે.
15) સંસાધન એટલે શું ? તેના ઉપાયો જણાવો.
16) જમીન નિર્માણની પ્રક્રીયા વર્ણવી, તેના પ્રકારો શેના આધારે પાડવામાં આવે છે. સમજાવો.
17) પારિભાષિક શબ્દોનો અર્થ : (1) અક્ષત વનસ્પતિ
    (2) સામુદાયિક વન
    (3) સામાજિક વનીકરણ
18) અભ્યારણ્ય અને રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન વિશે તફાવત લખો.
19) વૈવિધ્યસભર વન્યજીવ ધરાવતો દેશ છે. સમજાવો
20) આજે વન્ય પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓનું અસ્તિત્વ જોખમમાં છે . વિધાન સમજાવો.
21) નિર્વનીકરણ એટલે શું ? તેની અસર જણાવો.
22) વન્યજીવોની રક્ષા કરવી એ આપણી નૈતિક ફરજ બને છે. વિધાન સમજાવો.
23) વન્યજીવોના વિનાશનાં કારણો જણાવો.
24) વન્ય જીવ સંરક્ષણ માટેના ઉપાયો
25) લુપ્ત થતાં વન્યજીવ વિશે ટૂંકનોંધ
26) ઉત્પાદનના મુખ્ય સાધનો કયા-કયા છે ? તે જણાવો.
27) બજાર પદ્ધતિ અને સમાજવાદી પદ્ધતિ વિશે તફાવત લખો.
28) મિશ્ર અર્થતંત્રમાં સાધનોની ફાળવણીની ચર્ચા કરો.
29) બજારતંત્રની મર્યાદાઓની ચર્ચા કરો.

30) ભારતીય અર્થતંત્રને કેટલા અને કયા-કયા વ્યાવસાયિક માળખામાં વહેંચવામાં આવ્યુ છે?

31) ઉત્પાદનના સાધન તરીકે જમીન.

વિભાગ – D

<u>નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર જવાબ લખો. (દરેકના 04 ગુણ)</u>

1) પ્રાકૃતિક વારસાનો અર્થ સમજાવી ભારતના પ્રાકૃતિક વારસામાં સમાવેશ બાબતો જણાવો.
2) નૃત્યકલા ક્ષેત્રે ભારતે કરેલી પ્રગતિ સમજાવો.
3) ગુજરાતની ગુફાઓ વિશે ચર્ચા કરો.
4) જમીન એટલે શું ? જમીનના પ્રકારો સવિસ્તાર સમજાવો.
5) વન્ય જીવોના સંરક્ષણ માટેની વિવિધ યોજનાઓ વર્ણવો.
6) મિશ્ર અર્થતંત્ર.
7) સમાજવાદી પદ્ધતિના લાભ અને ગેરલાભ વિશે વિસ્તૃત માહિતી આપો.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

Std – 10

Social Science (English Medium) (July – Answerbank - 2022-23)

Section-A

- Match the correct pairs :

A. Vadnagar	Kirti Toran
B. Rangpur	Surendranagar
C. Samveda	Vedas related to music
D. Kuchipudi	Andhrapradesh
E. Solitary resources	Chryolite
F. Regur	Black Soil

- Fill in the blanks :
  1) From the point of view of town – planning ____________ was the best. (Mohen-Jo-Daro, Harappa, Rangpur)
  2) Kailash temple is __________ situated in a cave. (Ajanta, Ellora, Elephanta)
  3) In terms of ownership, administration and management of forests, there are ________ type of forests. (Two, Three, Four)
  4) There are about ________ lakh species of animals and birds in the world. (10 Lakh, 14 Lakh, 15 Lakh)
  5) In Developing Countries ______ form of economy Prevails. (Dual economy, One – sided economy, five – sided economy)
  6) __________ Economic system consists of co-existence of public and private sector. (Market system, Socialist system, Mixed economy)

- True or False :
  7) Indian culture has flourished on the river bank of the Ganga and Brahmaputra.
  8) Heritage means a valuable gift from our forefathers to us.
  9) Siddis is known for Dhamal dance.
  10) Abhigyan Shakuntalam and Vikramorvashiyam are plays written by Bhavbhuti.
  11) Indian council of Agricultural Research has divided the soils of India into 8 Types.
  12) Kaziranga National Park is located in the state of Sikkim.

- Answer the following questions in one or two words.
  13) What is culture ?
  14) What is the other name by which Aryans were called ?
  15) Who is considered as the originator of dance ?
  16) Whose name is foremost in dramatic art of Gujarat ?
  17) Which are the countries with capitalist system ?
  18) Rhino vision is a plan for which animal ?

- Select the correct option from those given below each question and write the answer :

19) The word ' Lok Mata ' is used for _________

A) India B) Nature C) Rivers D) Waterholes

20) 'Chado' dance is which dance form ?

A) Tribal dance B) Bharwad dance

C) Koli dance D) Padhaar dance

21) On which day 'World Yoga Day' is celebrated ?

A) 21 June B) 01 May

C) 21 April D) 05 September

22) What arrangement was made at Lothal to facilitate entry of ships ?

A) Halil B) Pillar C) Dockyard D) Grill

23) Which is the other name of Padkhau soil ?

A) Alluvial Soil B) Laterite Soil

C) Black Soil D) Red Soil

24) Economically India is which type of country ?

A) Developed B) Backward C) Developing D) Poor

Section-B

- Answer the following questions. (02 Marks)

1) India is country with an ancient culture. Explain the statement.
2) The land of India has given us and the world a rich and varied heritage. Explain.
3) Explain the meaning of culture or culture is the art of living.
4) Natural Heritage is a gift of Nature.
5) 'Rivers' are called 'Lokmata' Explain the statement.
6) Write a short note on Negritoit.
7) Why Dravidians are known as direct inheritors of Paleolithic culture. Explain.
8) Aryans were nature lovers – Explain the statement.
9) Explain our constitutional duties for preservation and conservation of Heritage.
10) Distinguish between India's natural heritage and cultural heritage.
11) Write about hand weaving as an Indian art.
12) Explain the statement on the basic of the proverb "Padi patole bhat, phate but fite nahi" (પડી પટોળે ભાત, ફાટે પણ ફીટે નહિ)
13) Man and clay have been closely associated since ancient time. Explain the statement.
14) Briefly explain the meaning of material heritage and genetic heritage.
15) 'Leather work is a very old art of India'. Explain the statement.
16) Bead work is a prominent special art of Gujarat. Explain the statement.
17) Describe wood work as a form of art in India.
18) 'Bhavai' is emotion oriented drama. – Why ?
19) Give information about Garba and Garbi of Gujarat.
20) Give introduction of 'Sangeet Ratnakar.'

21) The name of Jay Shankar Sundari is known as the shinning star in Guajarati drama. Explain.
22) Measures to prevent soil Erosion.
23) What is Mountain Soil ?
24) Explain in short about Desert Soil.
25) Differentiate between Renewable and Non – Renewable Resources.
26) Meaning of terminological terms :
    1) Solitary Resources
    2) Rare Resources
    3) Generally available Resources
27) Black Soil is Known as Regur Soil. Explain.
28) Remedies of Soil Conservation.
29) Prevention of Soil Erosion is very important. Give a reason.
30) Terminology words :
    1) National income
    2) Scarcity
31) Differentiate between economic development and economic Growth.
32) State the features of Market system.
33) Limitations of socialist system.
34) What are the four factors of production ?
35) Market system is known as ' free economy'.
36) Recognize me :
    1) Earning or spending money for the exchange of services.
    2) What is the method adopted by America and Japan.

Section-C

- Answer the question given below in Details : (03 Marks each)

1) What is meant by Heritage ? Explain
   Natural Heritage and cultural Heritage.
2) Explain the art which can be expressed through lines and colours ?
3) Explain the importance of Indian Musical Art ?
4) Give information about tribal dance of Gujarat.
5) Explain cultural Heritage of Gujarat in Detail.
6) Explain cultural Heritage of India.
7) Write a short note on Harappa town formation.
8) Write about town planning in ancient India.
9) Write a short note an Sun temple of Modhera.
10) Give an introduction to sculpture – architecture of Gujarat.
11) Give detail information about roads of Mohen-Jo-Daro and Drainage scheme.
12) Give an Introduction about Dholaveera civilization.

13) Lothal was an important port of India Explain.

14) The Gupta Era is called the 'Golden age of Art.

15) What is Resource ? Explain its uses.

16) Describe the process of land formation, on what basis its types are based. Explain.

17) Meaning of Terminological terms:

    1) Virgin vegetation
    2) Community forest
    3) Social forest

18) Write the difference between sanctuary and National Park.

19) Country is with diverse wildlife. Explain.

20) Today the existence of wild animals and birds is a threat. Explain the statement.

21) What is Deforestation ? Reasons for forest Destruction.

22) Protecting wild life is our moral Duty. Explain the statement.

23) State the causes of wild life Distraction.

24) Measures of wild life conservation.

25) Short note on endangered wild life.

26) What are the Main factors by Production ? Name them.

27) Write the difference between market system and socialist system.

28) Discuss the Distribution of resources in Mixed Economy.

29) Discuss the Limitations of market system.

30) Into how many parts is Indian Economy divided ?

31) Land as a factor of Production.

Section-D

- Write detailed answers of the following questions. (04 Marks each)

1) Explain the meaning of natural Heritage and state what does it comprise of ?
2) Explain the progress of Dancing of Dancing art in India.
3) Discus about caves of Gujarat.
4) What is Soil ? State the types of Skil in details.
5) Describe various projects for wild life protection.
6) Mixed Economy.
7) Discuss the Benefits and limitations of Socialist system.

गुजरात माध्यमिक और उच्च माध्यमिक शिक्षा बोर्ड, गांधीनगर

कक्षा - 10 वीं

सामाजिक विज्ञान (जुलाई - प्रश्न बैंक - 2022-23)

विभाग - A

(सही जोड बनाइए) (01 अंक के प्रश्न)

A	वडनगर	कीर्तितोरण
B	रंगपुर	सुरेंद्रनगर
C	सामवेद	संगीत को लगता वेद
D	कुचीपुड़ी	आंध्र प्रदेश
E	एकल संसाधन	कयोलाइट
F	रेगुर	काली ज़मीन

रिक्त स्थान

1.नियोजन की दृष्टि से ………………. नगर सर्वश्रेष्ठ था।

(मोहे-जो-दादो, हड़प्पा, रंगपुर)

2.कैलास मंदिर …….. गुफा में स्थित है।

(अंजता, एलोरा, एलीफेंटा)

3.वनों के स्वामित्व, प्रशासन और प्रबंधन की दृष्टि से वनों को …………….. प्रकारों में विभाजित किया गया है।

(दो, चार, तीन)

4.विश्व में जानवरों और पक्षियों की लगभग ……….. प्रजातियां हैं।

(10 लाख, 14 लाख, 15 लाख)

5.विकासशील देशों में अर्थव्यवस्था का .... रूप प्रचलित है।

(द्विमुखी, एकमुखी, पंचमुखी)

6. .... आर्थिक प्रणाली में सार्वजनिक और निजी क्षेत्र का सह-अस्तित्व होता है।

(बाजार अर्थव्यवस्था, समाजवादी अर्थव्यवस्था व्यवस्था, मिश्रित अर्थव्यवस्था)

सही गलत

7.भारतीय सभ्यता का पोषण गंगा और ब्रह्मपुत्र नदियों के किनारे हुआ था।

8.विरासत अर्थात हमारे पूर्वजों की अनमोल देन ।

9.सिद्दी अपने धमाल नृत्य के लिए जाने जाते हैं।
10.अभिज्ञान शकुंतलम और विक्रमोवर्षियम भवभूति के नाटक हैं।
11.भारतीय कृषि अनुसंधान परिषद (आईसीएआर) ने मिट्टी को आठ प्रकारों में वर्गीकृत किया है।
12.काजीरंगा राष्ट्रीय उद्यान सिक्किम राज्य में स्थित है।

एक या दो शब्दों में उत्तर लिखिए:

13.संस्कृति क्या है?
14.आर्यप्रजा को और किन नामों से जाना जाता है?
15.नृत्य के देवता कौन है?
16.गुजरात में नाट्य कला में किसका नाम सबसे आगे माना जाता है?
17.पूंजीवादी अर्थव्यवस्था वाले देश कौन से हैं?
18."राइनो विजन" किस जानवर के लिए एक योजना है?

सही विकल्प चुनकर उत्तर दें (M.C.Q)

19.लोकमाता शब्द का प्रयोग किसके लिए किया जाता है?
(A)भारत (B) प्रकृति (C) नदियों (D) पनिहारी

20.'चाडो' नृत्य कौन सा नृत्य है?
(A)आदिवासियों का नृत्य (B) चरवाहों का नृत्य
(C) कोलियों का नृत्य (D) पंढारो का नृत्य
21.विश्व योग दिवस किस दिनांक को मनाया जाता है?
(A) 21 जून (B) 1 मई (C) 21 अप्रैल (D) 5 सितंबर
22.लोथल में जहाजों के लंगर डालने के लिए क्या बनाया गया था?
(A)कील (B) स्तंभ © बंदरगाह (D) जाली
23.पडखाऊ भूमि का दूसरा नाम क्या है?
(A)कांप मिट्टी (B) लैटेराइट मिट्टी (C) काली मिट्टी (D) लाल मिट्टी

23. भारत आर्थिक रूप से कैसा देश है?
(A)विकसित (B) पिछड़ा (C) विकासशील (D) गरीब

विभाग B

निम्नलिखित प्रश्नो के उत्तर दीजिए (2 अंको के प्रश्न)

1.भारत एक प्राचीन संस्कृति वाला देश है। - कथन स्पष्ट कीजिए।
2.भारत ने हमें और दुनिया को एक समृद्ध और विविधतापूर्ण विरासत दी है। समझाइए।

3.संस्कृति का अर्थ समझाएं। अथवा संस्कृति जीने की कला है। समझाइए।

4.प्राकृतिक विरासत प्रकृति की देन है। समझाइए।

5.'नदियाँ' 'लोकमाता' कहलाती हैं- कथन की व्याख्या कीजिए।

6.नीग्रो (हब्सी) लोगों के बारे में संक्षिप्त जानकारी दें।

7.द्रविड़ों को पुरापाषाण सभ्यता के प्रत्यक्ष उत्तराधिकारी के रूप में क्यों पहचाना जाता है? समझाइए।

8.आर्य प्रकृति प्रेमी थे - कथन की व्याख्या कीजिए।

9.भारतीय विरासत के संरक्षण और संरक्षण के लिए संवैधानिक प्रावधानों का उल्लेख कीजिए।

10. प्राकृतिक विरासत और सांस्कृतिक विरासत में संक्षेप में अंतर लिखिए।

11. भारत की एक प्राचीन हस्तकला के रूप में, हथकरघा की व्याख्या कीजिए।

12. “ पडी पटोले भात, फाटे पर फीटे नहीं ” कहावत के आधार पर इस कथन की व्याख्या कीजिए।

13.मानव जीवन और मिट्टी के बीच बहुत प्राचीन संबंध रहा है - कथन की व्याख्या कीजिए।

14.भौतिक विरासत और जैविक विरासत का अर्थ संक्षेप में समझाइए।

15.भारत के चमड़ा उद्योग का प्राचीन काल से ही महत्वपूर्ण स्थान रहा है। कथन की व्याख्या कीजिए।

16.मोतीकाम, गुजरात की एक विशेष कला है - कथन की व्याख्या करें।

17.प्राचीन भारत की 'काष्ठ कला' का संक्षिप्त परिचय दीजिए।

18.'भवई' को 'भवप्रधान' नाटक कहा जाता है - क्यों?

19.गुजरात के गरबी और गरबा के विषय में जानकारी दें।

20.संगीत रत्नाकर का परिचय दें।

21.जयशंकर सुंदरी का नाम गुजराती रंगमंच में एक चमकते सितारे के रूप में जाना जाता है। - कथन स्पष्ट कीजिए।

22.भूमि का कटाव रोकने के उपाय बताइए।

23.पर्वतीय भूमि किसे कहते हैं?

24.मरुस्थलीय प्रकार की भूमि के बारे में संक्षेप में समझाइए।

25.नवीनीकरणीय और गैर-नवीनीकरणीय संसाधनों के बीच अंतर लिखिए।

26.पारिभाषिक शब्दों के अर्थ लिखिए:

(1) एकल संसाधन

(2) दुर्लभ संसाधन

(3) सर्वसुलभ संसाधन

27.काली मिट्टी को रेगुर जमीन कहा जाता है - समझाइए।

28.मिट्टी संरक्षण के उपाय बताएं।

29.मिट्टी के कटाव को रोकना बहुत जरूरी है। कारण बताओ।

30.निम्नलिखित शब्दों को परिभाषित करिए: (1) राष्ट्रीय आय
(2) कमी

31.आर्थिक विकास और आर्थिक वृद्धि में अंतर लिखिए।

32.बाजार अर्थव्यवस्था की विशेषताएँ बताइए।

33.समाजवादी अर्थव्यवस्था के दोष बताइए।

34.उत्पादन के चार उपकरण (साधन) कौन से हैं?

35.बाजार अर्थव्यवस्था को 'मुक्त अर्थव्यवस्था' के रूप में जाना जाता है। क्यों?

36.मुझे पहचानें

(1) आय अर्जित करने या खर्च करने के उद्देश्य से किया गया कार्य।

(2) अमेरिका और जापान ने किस प्रकार की अर्थव्यवस्था को अपनाया है?

विभाग - C

निम्नलिखित प्रश्नो के उत्तर दीजिए (03 अंक के प्रश्न)

1.विरासत क्या है? प्राकृतिक विरासत और सांस्कृतिक विरासत का परिचय दें।

2.वह कला जो रंग और रेखाओं के माध्यम से कला और सुंदरता का परिचय करवाती है, उसका परिचय दें।

3.भारतीय संगीत के महत्व की व्याख्या करें।

4.गुजरात के आदिवासी नृत्यों के बारे में जानकारी दें।

5.गुजरात की सांस्कृतिक विरासत - विस्तार से बताएं।

6.भारत की सांस्कृतिक विरासत की जानकारी दीजिए।

7.हड़प्पा नगर निर्माण पर एक संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए।

8.प्राचीन भारत में नगर नियोजन के बारे में लिखिए।

9.मोढेरा सूर्य मंदिर पर एक संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए।

10.गुजरात की मूर्तिकला का परिचय दें।

11.मोहे-जो-दाडो की सड़क एवं जल निकासी योजना के बारे में विवरण दें।

12.धोलावीरा की सभ्यता का परिचय दें।

13.लोथल भारत का एक महत्वपूर्ण बंदरगाह था। समझाइए।

14.गुप्त काल को कला का 'स्वर्ण युग' कहा जाता है। क्यो?

15. संसाधन क्या है? संसाधन के संरक्षण के उपाय बताएं।

16.भूमि निर्माण की प्रक्रिया का वर्णन कीजिए। किस आधार पर इसके प्रकारों का वर्गीकरण किया जाता है। समझाइए।

17.पारिभाषिक शब्दों का अर्थ :

(1) आरक्षित वन

(2) सामुदायिक वन

(3) सामाजिक वन

18.अभ्यारण्य और राष्ट्रीय उद्यान में अंतर लिखिए।

19.भारत विविध वन्य जीवन वाला देश है। समझाइए।

20.आज जंगली जानवरों और पक्षियों का अस्तित्व खतरे में है। कथन की व्याख्या करें।

21.निर्वनीकरण क्या है? इसका प्रभाव बताएं।

22.वन्य जीवों की रक्षा करना हमारा नैतिक कर्तव्य बनता है। कथन की व्याख्या करें।

23.वन्य जीवों के विनाश के कारणों का उल्लेख कीजिए।

24.वन्यजीव संरक्षण के उपाय लिखिए।

25.लुप्त होते वन्यजीवों पर एक संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए।

26.उत्पादन के मुख्य साधन क्या क्या हैं ? बताइए।

27.बाजार अर्थव्यवस्था और समाजवादी अर्थव्यवस्था में अंतर लिखिए।

28.मिश्रित अर्थव्यवस्था में संसाधनों के आवंटन की विवेचना कीजिए।

29.बाजार अर्थव्यवस्था की सीमाओं की विवेचना कीजिए।

30.भारतीय अर्थव्यवस्था को कितने और किन व्यावसायिक संरचनाओं में विभाजित किया गया है?

31.उत्पादन के साधन के रूप में भूमि के विषय में जानकारी दीजिए।

विभाग – D

निम्नलिखित प्रश्नो के सविस्तार उत्तर दीजिए (04 अंक के प्रश्न)

1.प्राकृतिक विरासत का अर्थ समझाएं और भारत की प्राकृतिक विरासत में शामिल चीजों का वर्णन करें।

2.भारत ने नृत्य के क्षेत्र में जो प्रगति की है, उसकी व्याख्या कीजिए।

3.गुजरात की गुफाओं के बारे में चर्चा करें।

4.भूमि क्या है? मिट्टी के प्रकारों को विस्तार से समझाइए।

5.वन्य जीवों के संरक्षण के लिए विभिन्न योजनाओं का वर्णन कीजिए।

6. मिश्रित अर्थव्यवस्था

7.समाजवादी व्यवस्था के लाभ और नुकसान की विवेचना कीजिए।

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

જુલાઇ – 2022 પ્રશ્નબેંક આધારિત મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેની અગત્યની સૂચનાઓ

ધો.09 અને ધો.10 – સામાજિક વિજ્ઞાન અને વિજ્ઞાનનું પ્રશ્નબેંક આધારે પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવાની સૂચનાઓ

(A) **ધોરણ-09 અને ધોરણ-10ની મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા માટેના પ્રશ્નપત્રનું સ્વરૂપ**

→ વિભાગ – A – એક ગુણના 05 (પાંચ) પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ – A તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ – Aના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ – A તૈયાર કરવાનો રહેશે આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો – પ્રત્યેકના એક ગુણ (વિભાગ – A પાંચ પ્રશ્નો - પાંચ ગુણ)

→ વિભાગ – B – બે ગુણના પાંચ પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ – B તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ – Bના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ પાંચ પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ – B તૈયાર કરવાનો રહેશે આમ, કુલે 05 પ્રશ્નો – પ્રત્યેકના બે ગુણ (વિભાગ – B પાંચ પ્રશ્નો - દશ ગુણ)

→ વિભાગ – C – ત્રણ ગુણના બે પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ – C તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ – Cના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ બે પ્રશ્નો પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ – C તૈયાર કરવાનો રહેશે. – પ્રત્યેકના ત્રણ ગુણ (વિભાગ – C બે પ્રશ્નો - છ ગુણ)

→ વિભાગ – D – ચાર ગુણનો એક જ પ્રશ્ન પસંદ કરી વિભાગ – D તૈયાર કરવો. પ્રશ્નબેંકમાં આપેલ વિભાગ – Dના પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્ન પસંદ કરી પ્રશ્નપત્રનો વિભાગ – D તૈયાર કરવાનો રહેશે. – પ્રત્યેકના ચાર ગુણ (વિભાગ – D એક પ્રશ્ન - ચાર ગુણ)

(B) પ્રશ્નપત્ર પ્રશ્નબેંકમાંથી જ તૈયાર કરવાનું રહેશે. સઘળું પ્રશ્નપત્ર એક જ યુનિટમાંથી તૈયાર ન કરતા માસવાર આયોજનના એકમોને ધ્યાને રાખી પ્રશ્ન પસંદ કરવાનો રહેશે.

(C) પ્રશ્નબેંકમાંથી પસંદ કરેલ પ્રશ્નો વર્ગખંડમાં બોલીને, બ્લેકબોર્ડ પર લખીને કે પ્રિન્ટેડ નકલ સ્વરૂપે શાળા પોતાની અનુકુળતા મુજબ આયોજન કરી શકશે.

(D) અંગ્રેજી અને હિન્દી માધ્યમમાં ભણાવતી શાળાઓ પ્રશ્નબેંકના પ્રશ્નોને પસંદ કરી અનુવાદ કરીને પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવાનો રહેશે. જો કોઇ ભાષાદોષ કે જોડણી ભુલ જણાય તો માધ્યમના પાઠ્યપુસ્તકને જ ધ્યાને રાખવાનું રહેશે.

(E) પ્રશ્નબેંકમાં કોઇ જોડણી, ભાષાદોષ જણાય તો પાઠ્યપુસ્તકને ધ્યાને રાખી સ્થાનિક કક્ષાએ સુધારો કરી શકો છો.

(F) વિષય શિક્ષક દ્વારા તમામ લખેલ ઉત્તરોનું સમયસર મૂલ્યાંકન કરી જો જણાય તો વિદ્યાર્થીનું નિદાનકાર્ય હાથ ધરવાનું આયોજન કરવાનું રહેશે.

गुजरात माध्यमिक और उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर

विषयः- विज्ञान कक्षा - 10 जुलाई प्रश्नबैंक - 2022-23

1. $Fe_2O_3 + 2Al \longrightarrow Al_2O_3 + 2Fe$ यह प्रक्रिया किसका उदाहरण है?

A. संयोजन अभिक्रिया B. द्विविस्थापन अभिक्रिया C. वियोजन अभिक्रिया D. विस्थापन अभिक्रिया

2. किस अभिक्रिया को अवक्षेपण अभिक्रिया भी कहते हैं?

A. वियोजन अभिक्रिया B. संयोजन अभिक्रिया C. विस्थापन अभिक्रिया D. द्विविस्थापन अभिक्रिया

3. लेड नाइट्रेट को गर्म करने पर किस रंग का धुआं उत्पन्न होता है?

A. पीला B. कथ्थई C. भूरा D. काला.

4. कोयले का जलना किस प्रकार की अभिक्रिया है?

A. विस्थापन अभिक्रिया B. द्विविस्थापन C. वियोजन D. संयोजन

5. चिप्स (वेफर्स) बनाने वाले चिप्स का ऑक्सीडेशन रोकने के लिए बेग में कौन सी गैस भरते हैं?

A. ऑक्सीजन B. नाइट्रोजन C. हाइड्रोजन D. हिलीयम.

6. चूने के पानी से भरी परखनली (Test tube) में मुंह से फूंक मारने पर पानी दूधिया रंग का किसके कारण बन जाता है?

A. ऑक्सीजन B. कार्बन डायऑक्साइड C. नाइट्रोजन D. नमी.

7. स्वपोषी पोषण के लिए ______ आवश्यक है?

A. कार्बनडायऑक्साइड B. क्लोरोफिल C. सूर्यप्रकाश D उपरोक्त सभी

8. ______ में खुराक को मुख में ले जाने के लिए पक्ष्मों की (पक्ष्माभ) की गति जवाबदार है?

A. पेरामीशीयम B. अमीबा C. युग्लीना D. फफूंद

9. ______ में खुराक में मिलने वाला प्रथम उत्सेचक कौन सा है?

A. पेप्सिन B. सेल्युलोज C. एमाइलेज D. ट्रिप्सीन.

10. ______ में पायरूवेट के वियोजन से कार्बनडायऑक्साइड, पानी और उर्जा उत्पन्न होती है?

A. कोषरस B. कणाभसूत्र C. हरितकण D. कोषकेन्द्र

11. मछलीघर ____ प्रकार का निवसन तंत्र है?

A. कृत्रिम B. प्राकृतिक C. रेगिस्तानी D. एक भी नहीं

12. कौन सा समूह जैव निम्नीकरण पदार्थ है?

A. घास, पुष्प और चमड़ा   C. फलों की छाल, केक और नीबू का रस.

B. घास, लकड़ी और प्लास्टिक   D. केक, लकड़ी और घास.

13. कौन आहार श्रृंखला का निर्माण करते हैं?

A. घास, गेंहू और आम   C. बकरी, गाय, हाथी

B. घास, बकरी और मनुष्य   D. घास, मछली और बकरी.

14. पर्यावरण के प्रति सकारात्मक अभिगम कौन सा है?

A. बजार मे जाते समय कपडे की थैली साथ ले जाना.

B. कार्य पूर्ण होने पर लाइट और पंखे की स्विच बंद कर देना.

C. माता स्कुटर से आपको स्कुल छोडने की बजाय आप पैदल स्कुल जाये

D. ~~Ayy~~ उपरोक्त सभी

15. शाकाहारी उपभोक्ता कौन सा पोषी स्तर बनाते है?

A. प्रथम (प्राथमिक)   B. द्वितीय   C. तृतीय   D. चतुर्थ

* रिक्त स्थानों की पूर्ती कीजिए।

16. लेड नाइट्रेट पाउडर ______ रंग का होता है।

17. लेड नाइट्रेट का अणुसूत्र ______ है।

18. ______ और ______ श्याम और श्वेत फोटोग्राफी में उपयोगी है।

19. Zn और Cu में ______ अधिक सक्रिय धातु है।

20. श्वसन ______ प्रक्रिया है।

21. संगमरमर का रासायनिक सूत्र ______ है।

22. बुझे हुए चूने का रासायनिक सूत्र ______ है।

23. पर्णरंध्र या छिद्रों के खुलने और बंध होने की क्रिया का कार्य ______ द्वारा होता है।

24. लायपेज उत्सेचक ______ का पाचन करता है।

25. ट्रिप्सीन उत्सेचक ______ का पाचन करता है।

26. पाचनतंत्र का सबसे लम्बा भाग ______ है।

27. घास खाने वाले शाकाहारी प्राणियों को ______ का पाचन करने के लिए लम्बे और छोटे आंत की आवश्यकता होती है।

28. स्वपोषी अथवा उत्पादक ____ पोषकस्तर बनाते हैं।

29. ओजोन स्तर की कमी के लिए ____ जैसे मानव संश्लेषित रसायनों को मुख्य घटक माना जाता है।

30. कोई भी आहार श्रृंखला ____ अग्रिम होती है।

Section-B. (2 अंक के प्रश्न)

1. वायु में जलाने से पहले मैग्नीशियम रिबन को साफ क्यों किया जाता है?
2. लेड नाइट्रेट और पोटेशियम आयोडाइड के मिश्रण को मिश्र करने पर
   (i) किस रंग के अवक्षेप प्राप्त होते हैं? उस पदार्थ का नाम बताए?
   (ii) इस प्रक्रिया का संतुलित रासायनिक समीकरण लिखें।
3. अंतर स्पष्ट कीजिए: उष्माक्षेपी अभिक्रिया और उष्माशोषी अभिक्रिया।
4. वियोजन अभिक्रिया को संयोजन अभिक्रिया के विपरीत क्यों कहा जाता है?
5. द्विविस्थापन अभिक्रिया अर्थात क्या? उदाहरण देकर समझाइए?
6. अवक्षेपण अभिक्रिया से आप क्या समझते हैं? उदाहरण देकर समझाइए।
7. जब लोहे की कील को कॉपर सल्फेट के विलयन में डुबोया जाता है तो विलयन का रंग क्यों बदल जाता है?
8. जिंक की सिल्वर नाइट्रेट के साथ प्रक्रिया कराने से जिंक नाइट्रेट और सिल्वर प्राप्त होता है इस अभिक्रिया का प्रकार पहचान कर उसका संतुलित रासायनिक समीकरण लिखें।
9. स्वपोषी पोषण को समझाए।
10. प्रकाशसंश्लेषण की क्रिया का रासायनिक समीकरण लिखें।
11. प्रकाशसंश्लेषण में होने वाली घटनाओं को बताइए।
12. भोजन के पाचन में लार की क्या भूमिका है?
13. हमारे आमाशय में अम्ल की भूमिका क्या है?
14. अंतर स्पष्ट करें: वायवीय तथा अवायवीय श्वसन
15. मनुष्य के श्वसन तंत्र के किन्ही चार अंगों के नाम लिखो।
16. मनुष्य में श्वसन वर्णक क्यों आवश्यक है?

17. पोषी स्तर क्या है? एक आहार श्रृंखला का उदाहरण दीजिए तथा इसमें विभिन्न पोषी स्तर बताइए।

18. निवसन तंत्र में ऊर्जा का प्रवाह हमेशा एक तरफा होता है समझाए।

19. पारितंत्र में अपमार्जकों की क्या भूमिका है?

20. समझाइए : आहारजाल

21. कीटनाशक और अन्य रसायनों का अनियमित उपयोग रोकना आवश्यक है। कारण दीजिए।

22. ओजोन अणु किस प्रकार बनता है?

23. अंतर स्पष्ट करें : जैव निम्नीकरणीय - अजैव निम्नीकरणीय

24. "स्वच्छ भारत अभियान" अंतर्गत आप कचरा निपटान की समस्या कम करने में क्या योगदान कर सकते हैं?

25. अजैव निम्नीकरणीय कचरे से कौन सी समस्याए उत्पन्न हो सकती हैं?

Section C. (3 अंक के प्रश्न)

1. संक्षारण और विकृतगंधिता को उदाहरण सहित समझाए।

2. रेडोक्स प्रक्रिया किसे कहते हैं? उदाहरण देकर समझाए?

3. ऊष्माक्षेपी एंव ऊष्माशोषी अभिक्रिया का क्या अर्थ है? उदाहरण दीजिए।

4. इलेक्ट्रोलिसिस (विद्युतीय विघटन) और फोटोलिसिस (प्रकाशीय विघटन) क्या है? उदाहरण देकर समझाए?

5. वायवीय श्वसन और अवायवीय श्वसन अर्थात क्या? प्रक्रिया देकर समझाए।

6. स्वपोषी और विषमपोषी पोषण में अंतर स्पष्ट करें।

7. पोषण अर्थात क्या? स्वावलम्बी पोषण को समझाए?

8. पारितंत्र अर्थात क्या? इसके विभिन्न घटक बताइए?

9. जैविक आवर्धन क्या है? क्या पारितंत्र के विभिन्न स्तरों पर जैविक आवर्धन का प्रभाव भी भिन्न-भिन्न होगा?

10. ओजोन अणु का निर्माण किस प्रकार होता है? ओजोन स्तर के विघटन में मुख्य जवाबदार संयोजन कौन सा है?

Section D (4 अंक के प्रश्न)

1. ऑक्सीजन को जोड़ने या हटाने के आधार पर ऑक्सीडेशन और रिडक्शन को उदाहरण सहित समझाओ?
2. सविस्तार समझाए: (i) संक्षारण (ii) विकृतगंधिता
3. पादप में वहन समझाए।
4. रुधिर वाहिकाएँ अर्थात क्या? उनके प्रकार समझाए?
5. मानव हृदय की आंतरिक संरचना को दर्शाने वाला नामांकित चित्र बनाइए तथा इसमें रक्त के परिवहन की व्याख्या कीजिए।
6. पोषी स्तर क्या है? विभिन्न पोषी स्तरों ~~[illegible]~~ को समझाए?